КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(С В Е Т)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Советен Министрий Советен орган

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЭ № 65 (4356). ШОАТТА, 30 май 1970 ш. Мах 2 кеп.

ДЕПУТАТАЛЛА ВОЛЧА КАНДИДАТАЦА ХАРЖАРХОЙ ВIАШАГIКХЕТАР

IалaьмaтЕ дукха нах гулбенна бер селхан Грознерча Н. К. Крупская цIерагIча культура ЦIагIа. № 670 йолча Октябрьски хоржама округе гIолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамнй Совета депутаталла кандидат вaьча КПСС ЦК машиностроене отдела заведующеца Василий Семенович Фроловца вIашагIкхета баьхка хилар харжархой.

Собрани хьaелл КПСС Октябрьски райкома хьалхарча секретаро Н. И. Костюченкос.

Массане а къобалъеш тIаьи собране Сийлен Президиуме, КПСС ЦК Политбюро харжа вьша Грознерча машинаньхъaхой райпромсожа председателя М. Ф. Дьяченкос еина предложени.

Хьалхара дош лу депутаталла кандидата В. С. Фролова доверенни волча Грозный яхаче машинаньхъа станце вагонийн депо партбюро секретара А. А. Мельхумовна.

Василий Семенович Фролова вахарахи, къахьегамхи, общественни гIуллакхехи дуьц цо. Сий долаш баккхийна В. С. Фролова къахьегама някъ. Юххьехьа литейщик волаш къахьегаш хиннав из. ТIаккха ФЗУ учениккагара бехктокхамерча партийни болхлочунга кхаьчав. КПСС XIX, XXII, XXIII, съездашка КПСС ЦК XXII, XXIII съездийн делегат хиннав В. С. Фролов. КПСС XXII, XXIII съездашка КПСС ЦК членийн кандидаталла хаьржав. Цхьабакъда, Советски правительства моллагIча гIуллакхе ше хьожаверах шийн низ йIаьхий белла опыт халкъа, вай пачхьалкхен экономика айяра гIуллакха дIаенна цо.

Деьхено дика мах баьб Василий Семеновича гIуллакхий. Ленина орден, Къахьегама ЦIечу байракха орден, «Знак Почета» орден, дукха медалаш еннай цунна.

Дош лу «Октябрьнефть» НПУ телемеханизированни промысла оператора В. И. Бреславска. В. С. Фролова пачхьалкхен доккхача балхашка волаш карагIдийнначa гIуллакхах, хьинарах дуьц цо. Дукха карагIдаьннад Василий Семеновича вай мехка машиностроени дегIа-кхуьлача.

Октябрьски районa къахьегамхошта СССР Лаккхехьарча Совета харжамашкарa цIе йоккху В. С. Фролова. Къахьегамхошта хьалхашка доккха сий дьаккхад цо, ше везаваьлийтав. Цудухьа тха коллективо Грознерча машинаньхъа станце вагонийн депо коллективо шоай цIерагIа № 670 йолча Октябрьски хоржама округе гIолла СССР Лаккхехьарча Совета Къамнй Совета депутаталла кандидат ве эына цун цIи яькхар.

Собране къамаьл деш хилар «Электромеханический» завода мотиторча комитета председатель Л. Ф. Калашников, № 39 йолча школа директор Ш. М. Магомадов, ВЛКСМ Октябрьски райкома хьалхара секретарь Л. Т. Рыбинцев, Грозный яхача машинаньхъа станце начальник Л. Н. Нюхало, СевКавНИИ йоккхагIа йола Iилмай болхло, Г. Ф. Макарьева, кхин а дукха кхыбараш. Хоржамашта вакъадолхаш шоай коллективашта карагIдуьлачагIуллакхех лаьцна дийцар цар, гулбеннараш коммунистийн парте бокъерийн цIенкха йохаргIоацачa баокагIехьа кхаж тесса тIахьийхар.

ДIаьыдаь тIоараш а тохаш тIаийцар харжархоша трибуна тIа ваьиа Василий Семенович Фролов. «Октябрьнефтен» вагонийн депон коллективашта доккха баркал саь цо СССР Лаккхехьарча Совета Къамнй Совета депутаталла кандидат веш шийх тешам боларах.

Республика этара доккхагIа дола рузкъа мехкдаьтта да, — йоах цо.— Сова дика тег 20 миллион тонн мехкдаьтта деккхарa социалистически ях дIайолаьр «Октябрьнефта» коллектив хилар. ДIахо республика къахьегамхошта хьалхашка латтача деккхарех, 1966 шера хиннача хоржамашка шийна денна наказашкхоачашдарах дуьц В. С. Фролова.

Къамаьл даь воалаш харжархошта тешам белар цо вай мехка коммунизм хьальяра гIуллакха шийн беррига низ а хьинар а дIалургхиларах.

С. ШАДИЕВ.

ДIАЙИЙНАЧА КУЛЬТУРАШТА ЛЕРТТIА ГIУЛАКХ

Республика лаьтта леладераша хапнахьа а дика а дIайийра укх шера бIаьстана культураш. Агрономий йоккхача оньтo, механизаторий лаккхача говзало йиш хилийтар укх шерарча хьунквена тешаме лард йолла. Из хьахьекх серига дIайийна хIаман дика хьатIаьларо, кхай квадраташ нийса, мугIараш нийса да.

ХIанз хьатIакхаьчай лаьтта леладераштa чIоагIа бехктоккаме йола ха, лакха хьунгъиш чубара лоаттабеча къовсаме лоархIаме этап — дIайийнача культураштa гIулакх ду ха. ХIара денна бIаьи агрегаташ хуй республика кхашка маьхаш доахаш, культиваци еш.

Шаьла района колхозашея совхозашея дика вIаштIехьдаьяд чакхдоах дIайийна хьажкIаш оасарах цIенъяра ду балхаш. Кхашка пюзза махка баькха а баьнна хIана хьажкIий мугIараштa юкъе ю обработка яь боалаш латт укхаза. ХIаьта района хьалха латтача звеньевоша «Декадка» совхозерча В. Сандова, «Шалинский» совхозерча С. Абдулаева йовчан кхиначул тIехьагIа кIеззига лаьтта ловсардоадашe а культиваци е болабеннаб. ХIаьта культиваторах оасар ду маккхалгаш а лаьтта кIаьллу игольчати дискаш а дохка мара бец цар из болх, хIаьта сихбеле хьежкIаш тедаш моттиг а хилац укхаза. Цудухьа цар кхашкара оасар цIенъдий дIадоаккх, хьежкIаш дика дегIайоагIа. Цу дерригнe хьегойт цу кхашка хьежкIий лакха хьункъем кхабергболга. Иштта дика латт из гIулакх Наурски района «Красное знамя», Урус-Мартана района «Гойтинский» совхозашка.

ХьажкIашта обработка яй Шелковской района боахамашка а. Цхьабакъда хьажкIаш дIайийнначул тIехьагIен тIаккха цар шиккалорд хийцача хаеск доаха маккхаш ца доахаш йийнаб цигарча цхьадолча боахамашка. Геттара тIехьайисай хьажкIашта хIанз а ахамешта а хьалхара культиваци виза йола Назрановски района совхозаш. «Назрановский» совхозе из болх укх деношка мара дIаболабаьбац. Хьалха ю культиваци 750 гектара тIа е ерригаеx кхоалагIча дакъа тIа мара яьяц укхаза. ЧIоагIа воча хьала тIа я БурокIалхьарча отделене 300 гектар долча кхай тIара хьажкIаш. Уж оасарах хьалйийхай.

Ерригача хьежкIех ахаш мара обработка яьяц Грозненски района боахамашка, къаьстта во латт из гIулакх «Ермоловский» совхозе. Цу совхоза Зурнаев Iалауде кулгалдеча отделене 240 гектара тIара хьежкIаш хIана а культиваци яьза я. Цар из болх дIаболабаьча укх деношка гучадаьлар культиваторах оасар лу маккхилгаш ца деххалга. ХIаьта хIанз чIоагIа зене бьоцаш тIаььнача цу участка уж доацаш из болх бича хайра пайда лац.

Из болх чакхбаккхара дикагIа йола хаваш тIехъвалийт. Ачхой-Мартана района совхозашка.

Республика бIарча хьайийнача гIдуьягарашта гIулакх делга дикагIа вIаштIехьдаьккхад. Гудермеса района боахамашка маккхаш даьха а хIанз шозлагIа ю культиваци а боалаш латт. ХIанзале цкъазза культиваци яьй шоаш гидуаргаш дIайийнача Наурски, Грозненски, МалгIабика районашка.

Цхьабакъда дIадахача шера а, укх шера а шоай лоIамагIа шекара свекла дIаюаш болча МалгIабика района «Ингушский» совхоза кулгалхоша цу культуранa хапнахьа гIулакх дара нах оарцагIбийнац. Оасаро хIайладоахаш латт хьатIаьынача свекла мугIараш. ХIанз шаровка, букстировка а лакха мийлхъеш хила езар уж. Цхьабакъда из гIулакх хIанз 100 гектара тIарча свеклана мара даьдац, хIаьта ца деш йисар шозза дукхагIа я.

Лаккхе доаладаьча масалефа хьегойт республика дуккхача боахамашка пропашной культураштa да деза гIулакх тIехьадоахилга, хIаьта цхьайолча моттигашка агротехника дIадеххача тайпара уж биллаш ца делга. Цу гIулакхо чIоагIа зе дерга боахамашта, ДIайийнача культураштa ханнахьа доагIаш дола гIулакх делга уж хьункъаяра а хIаьта иштта тIайица деккхараш кхоачашдаро а эшача кертторча хьалех цаI да. Кхашка ханнахьа гIулакх ца дой, кIезигагIа хургда цар беркат. Цхьанна хIаманна юхаметтаоттадe йиш яц мело а яь котдаьлийтача оасаро даь зe.

Кхай тIа гIулакх дара арахьа йиш йола ерригa техника, хIара денна ара хила еза хIанз. Механизаторий дехар да болх бе йиш йолча хIара минутах пайда а хьаш царга бIарчача дийнахь болх байтар.

ЦIаккха ца лоаттабаьча тайпара бIарг тIалоаттабе беза хьайна хIанз специалисташа — агрономаша а инженераша а.

Цхьаьжха культиватор кхашка яхийта йиш яц оасар ду маккхилгаш е лаьтти кIаьлду игольчати дискаш доацаш. Уж массанаьха Iалашде а е шоай боахаме хьаде а йиш йолаш да.

ХьажкIаш йийнача, иштта кхыча культураштa химически оасар кIезига ду вай боахамашка. Цу тайпара болх ха тIехьа ца йоалийташ бе беза.

Селхан догIа диййхад, лаьтта хIанз а тIаьда да яхаш хIама ца деш бегIа цхьадолча боахамашкара кхаш леладераш. Цу тайпара уйла йолаш болча кулгалхоша шоаш дIайийна хIамаш йоаргья. ХIанз саина тешаме йоацаш ха эттача хана хIара болх бе йиш йолча сахьатах пайда эца беза механизатораша.

Кхашка болх беш болча механизаторашта цачаддаш эша гIулакх лоаттаде деза. Царна болх беча метте салаIара эша хьалаш кхиийта деза.

Шерра йоаржае еза хьалха латтача механизаторий, звеньий пайдане опыт. Механизаторий балхацара безам совбаккхара материальни моральни гIулакхаш чакхдаха деза хIара колхозе, совхозе. Юрта боахама къахьегамхой дехар да дIайийна хIамаш оасарах кIалхара ахара кулг вIашка ца дуллаш къахьегар.

Грозненски радиотехнически завода цехашта юкъе дьржача социалистически яхь хьалха латт регуляторашь вIашагIъехкача цеха коллектив. Къаьстта дика бу болх Кравченко Дина Ивановна керте латтача сменацарча комсомольца Часовский Сергей.

СУРТА ТIА: болх беш ва С. Часовский.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН—ХАНАЛ ХЬАЛХА!

ПХЕ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIаберзабьаь юбилейни шера беррига шоай низ ояй республикера промышленни предприятей коллективаша.

Шерра социалистически яхь а йоаржаь къахьегача Нохч-ГIалгIайчен промышленноста болхлоша ханал хьалхa, 28 мае, кхоачашъяй продукци арахецара а цунна реализаци яра а 1970 шерара 5 бетта план. Май чакхбалалехьа кхы тIа а итташ миллионаш сома мехка продукци арахецаргья.

Соахх хьалхарча пхе беттага хьежача реализаци яь продукци 8 процент дукхагIа я укх шера. Социалистически яхье хьалха латт мехкдаьтта доахараш, мехкдаьтта чакхдоахараш, машинаньхьараш, кхыча отраслей болхлой. Иштта тIехкхоачашъяьй къахьегама оасарле лакхъяра план а. Из дIадахача шерана нийсйча 6 процент лакхагIа я.

Промышленни производствана интенсификаци яра мероприятеш чакх а йоахаш продукцега дIабода мах лохбеш къахьег промышленни предприятей коллективаша.

ИЮНЬ БЕТТА ЧОТАХ

СССР Лаккхехьарча Совета хоржамий сийна оасаре къахьег Грозненски автотранспортни предприяте коллектив. Пхе бетта задани 21 мае кхоачашъяьй транспортникаша. Ер бутт чакхбалалехьа планал совгIа 55 эзар тонн гаргга халкъа боахама мухь дIа-юха хьоргба пар. ХIаьта шу доладелча денз планал совгIа дIа-юха биьхьа мухь 135 эзар тонн гаргга я. Соахх укх хакарчул 25,8 процент лаккхъенцай къахьегама оасарле. Ишта 44 эзар сом пайда баьб пачхьалкхенна. Предприяте ерьжача социалистически яхье хьалхара моттиг лелаю В. П. Ширяева кулгалдеча автоколонна. Хьалхарча кварталe лакха толамаш дахарах предприяте карара хера тола цIо байракх еннай цунна. Белгалбаха лов къаьстта дика къахьегараш. Уж ба шофераш Головченко Георгий, Дьяков Петр, Конаев Махьмад, ремонтераш Нестеров Василий, Стукалин Владимир, кхыбараш. Доаха толамаш кхы а лаккхдеш хоржамашта лакхьбаха лархI транспортникаша.

М. ГОЛЬДЕНБЕРГ.

ТОЛАМЦА КЪАХЬЕГ

Пятилетка тIеххьара ер юбилейни шу дIадолалуш Сунженски района хинбоахама Управлене ерригача коллективе дакъа а лоацаш хиннача собране. Ассиновски хинбоахама участка къахьегамхоша деккхар тIайийцар вегетационни хьисапе хий дилла болабалалехьа боахамашта юкъера каналаш, гидротехнически сооруженеш тоае, хIаьта кхашка хий хийца тIадоагIаргдолаш каналаш лаьттах, куьэлех цIенде.

Ассиновски хинбоахама участка кулгалдеш я гидротехник Казакова Лидия Васильевна. 1954 шера денз къахьегаш я из цу участке. Болх беш йолча хана даим шийна квалификаци лаккхъеш хьайогIа из.

ХIанз кхоалагIа шу да цу участка из кулгалдеш йола. Цу хана денз цхьа шу дIадахалац цо кулгалдеча участка коллективо тIаийца деккхараш кхоачаш ца деш. Ше болх дика кхоачашбеш хиларца управлене, участка кулгалхоша дукха совгIаташ а тийнад Лидия Васильевайна. ХIаьта дукха ха йоацаш «За доблестный труд» яха медаль елар цунна.

Укх бIаьсти вегетационни хий тоха деза ха зехьа йоа а ца еш, хIанзале участка тIаьчIоагIдьча лаьттаех 66 процент хий диллад. ХIаьта XX партсъездан Ленинен цIерагIча колхозаши гурахь дIайийнача культураштa хий диллара план хIанзале кхоачашъяьй.

А. ПОТАПОВ,
Сунженски района хинбоахама управлене гидротехник.

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТ

Юбилейни вахта латтача В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоаччa завода технологеца «Грознефтехимзаводы» объединене предприятешта юкъе этгера хьалха кхоачашъяьй пхе бетта план. 21-ча мае денз июнь бетта чотах продукцена реализаци еш ба уж. Ер бутт боалехьа планах лаьрхIачул совгIа реализаци ергья эзараш тоннаш мехкдаьтта продукцена. Уж къахьегама толамаш доахача къаьстта дика къахьегарца белгальеннай С. Г. Штейнгарт, В. А. Шоин, Г. Свахьниц, Г. Дрогин, кхыбараш керте латтача установкай коллективаш.

Л. ФОМЕНКО,
тха штата боаца корр.

«СихагIен кIоаргагIен буруо тохарга» яхача дешех къахьегаш ба пятилетка, тIеххьарча шера «Грознефтеразведка» треста Али-Юртовски кIоарга бурувдеттача контора буруадеттараш. Цу дакъе шерра социалистически яхь йоаржаяй контора бригадаша. Цу яхье хьалха латтачарех я бурувдетта мастер Д. К. Аноин керте латта бурувдеттарий бригада. ХIаналехьа буруо тохара бархI бетта план тIехкхоачаш я я, август бетта чотах 50 метр совгIа буруо тохад цо. ХIанз бригадас буруо тохача № 77 йолча скважина дерригa тоха деза буруо 4980 метр я, хIаьта из кIоаргденнад 3300 метр. ХIаналехьа пхе бетта задании совгIа 90 гаргга метр буруо тохад мастер В. Г. Петров керте латтача бригадас а. Шоай къахьегама толамаш цар хетаду СССР Лаккхехьарча Советий хоржамий денна.

З. МАРЧЕНКО,
Али-Юртовски кIоарга бурувдеттача контора плановон отдела экономист.

СССР Лаккхехьарча Совета хоржамий денна сийлеца накъахьара цIакила ца хиннача тайпара хьинар вIдеина къахьег Нохч-ГIалгIай АССР мехкъаш декхачен тIаьш тахкачен управлене болхлоша. Ханал ах бутт хьалха кхоачашъяьй цар пхе бетта план. Укх юкъедиссача деношка планах лаьрхIачул совгIа 120 эзар сома мехка балхаш кхоачашдеаргдa управлене коллектив. ХIара сменах нормаш 125—120 процент кхоачашъеш хьинаре къахьег С. Сентов, Ч. Бехмадов, А. Алханов, Н. Кострое керте латтача бригадаш.

А. ЦУРОВ,
Нохч - ГIалгIай мехкъаш декхачен тIаьш тахкачен управлене начальник.

ДIабехача бетташка дезка къахьегама толамаш цхьы а лаккхдеш къахьег укх бетта Грозненски химически комбината коллектив. Товарни продукци арахецара шин декада задани 101,7 процент кхоачашъяьй цо. Планал совгIа арахийца фенол, спирт, кхыйола продукци эзараш сомий мехка я. Социалистически яхье хьалха латт цига Баев Александр, Дрогин Владимир керте латтача фенолий спирти арахецача цехий коллективаш. Цар хIаналехьа кхоачашъяьй товарни продукци арахецара пхе бетта план.

Л. РОМАНОВА,
тха штата йоаца корр.

Пятилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра ерригa шоай торенаш оарцагIъехка къахьег А. Шерипова цIерагIча Грозненски Нефтемаслозавода технологеца. Цудухьа деттара денга маккхагIа хул цар доахa къахьегама толамаш. Товарни продукци арахецарeн продукцена реализаци ярен пхе бетта план 26-ча мае кхоачашъяьй завода коллектива. Планах лаьрхIачул совгIа [illegible] продукци ярa тоннаш мехкдаьтта продукци арахецар. Уж толамаш доахача къаьстта дика къахьегарца белгальеннай ш. Чибисов, Марков, Усватов керте латтача цехий устаноакий коллективаш.

В. ГОРБАЧЕВА,
Нефтемаслозавода плановон отдела экономист.

СССР Лаккхехьарча Совета хоржамий денна сийлеца кхоачашъяьй къахьегама вахта этта Грозненски химически комбината коллективо. Къаьстта дика къахьегама толамаш деш укх шера. Цхьа бутт дIабахийтабац цо бетта план тIехкхоачаш ца еш. Товарни продукци арахецара пхе бетта план 25-ча мае кхоачашъяьй комбината химикаша. Укх юкъедиссача деношка планах лаьрхIачул совгIа арахецарга массехк бIаь эзар сома мехка продукци. Продукцена реализаци яра задани а хIанзалена тIехкхоачашъяьй.

Планал совгIа продукцена реализаци яра, къахьегам бахам дарда ца вIаштIехьбенарах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах дIабехача беттa беттага планал совгIа пачхьалкхенна баь пайда 240 эзар сом да. Къахьегама оасарле лакхъяьй 108 процент кхоачашъяьй комбината коллективо.

Материалаш, бедаш, электроэнерги кхоара яьяц а чIоагIа кьоасам лоаттабу химикаша. Цу гIулакхах денна беркат дьахьад. Фенол арахецача дIадехкийта белзол кхадарах пхе бетта пачхьалкхенна баь пайда 92 эзар сом да. Уж толамаш доахача дизза деньлоац рационализатораш. Цар укх шера хийца я да производствана кьыбахьаьна рационализаторски предложенешно баь пайда 196 эзар сом да.

Социалистически яхье хьалха латт Дронкин Владимир, Баев Александр керте латтача цехий коллективаш. Цар кхы а хьалха кхоачашъяьй пхе бетта план.

Л. РОМАНОВА,
тха штата йоаца корр.

Бохама махка хьалтеш дезаш кхоачаш а деш, пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра къовсам лоаттабеча Грозненски «Индпошив» фабрика хIамаш тегараша укх шера доаза къахьегама толамаш мыъстта дика де. Товарни продукци арахецара, продукцена реализаци яра пхе бетта план ханал ялх ди хьалха кхоачашъяьй цар. Укх юкъедиссача деношка планах совгIа тегаргья 48 эзар гаргга сома мехка хIамаш. Массаза санна цига хьалха латт э М. Матиева А. Ульянова керте латтача цехий коллективаш. 28-ча мае денз тIебоагIача бетта чотах продукци арахецаш я шеко цехий коллектив.

И. КУЛЕБЯКИНА,
Грозненски «Индпошив» фабрика плановон отдела начальник.

Доккха къахьегама толамашца чакхбоьлхаш пятилетка тIеххьарча шера хьалхара пхи бутт Грозненски «Электроприбор» завода коллектив. Продукцена реализаци яра пхе бетта задани ханал 9 ди хьалха кхоачашъяьй цо. Планал совгIа реализаци ергья 303 эзар сома мехкарча электрографически машинкашта, шарикови ручкашта кхыбарча продукцена. Хьинаре къахьегаш я шарикови ручкаш арахецача М. П. Гребнева кулгалдеча цеха коллектив. Цо хIанз а хьалха кхоачашъяьй пхе бетта план.

Л. ПРОХОРОВА,
Грозненски «Электроприбор» завода плановон отдела йоккхагIйола экономист.

ВОШАЛА ДОГОВОР

СССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЮЗА СОВЕТЕН КЪАМНЙ СОВЕТЕН КХЫЧА МЕХКАШЦАРЧА ГIУЛАКХАШТА ЙОЛЧА КОМИССЕЙ ЦХЬАНА ХИННА ЗАСЕДАНИ

СССР Лаккхехьарча Совета Союза Советен Къамнй Советен кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссеша 27 мае цхьана хиннача заседание СССР Лаккхехьарча Совета Президиума могадир Советски Социалистически Республикай Союзаи Чехословакии Социалистически Республиканен юкъе даьча, 1970 шера 6 мае Праге кулгаш яздаьча доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьарча Договора ратификаци елга.

Йоккхача Кремлевски дворене хилар заседани. Президиума истола хьалхашка — СССР Лаккхехьарча Совета Союза Советен Къамнй Советен кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча комиссей председателаш, СССР Лаккхехьарча Совета депутаташ М. А. Суслов и Б. Н. Пономарев.

Заседане бар СССР Лаккхехьарча Совета Къамнй Совета председатель Ю. И. Палецкис, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь М. П. Георгадзе.

Б. Н. Пономарева председателал а деш комиссей членаша йийцар комиссешка заключени, вайта аьлча СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо дIачуенна СССР-ан ЧССР-ан юкъе даьча доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьарча Договора ратификаци ярах йола СССР Министрий Совета предложени.

Советски правительства цIерагIа заседание доклад йир СССР кхыча мехкашцарча гIулакхий министра, депутата А. А. Громыкос.

Комиссеш хьажийта хьачуденна Советски Социалистически Республикай Союзаи Чехословакии Социалистически Республиканен юкъе даь, 1970 шера 6 мае Праге кулгаш яздаь доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьара керда Договор, аьлар цо, хьалхагIа хиннача 1943 шера даьча доттагIала, вIаши новкъостал дара, тIом чакхбьаккхачуд тIехьагIа цхьана гIулакхаш леладара хьакъехьарча советски-чехословацки договора метта дIаотташ да.

ХьалхагIа хиннача договора традицеш шоаш йолча а юташ, кердача договоро цунца цхьана терхалду дIадахача ткъаь пхиъ шера дунен чу хинна доккхий хувцамаш, хьаькохт социалистически пачхьалкхенаш хиларах тарра лакхбенна Советски Союзаи ЧССР-ан юкъерча вежарашха долча гIулакхий бораш.

Договоро шерен чIоагIен лард йола цхи мехко политически, экономически, культурни, кхыча доакъошка яхь а эффективнегIа дола гIулакхаш леладара. Цунца цхьана цо тергалду пачхьалкхен суверенитетен кхычарех тийша хIама ца хиларен, бокъонаш цхьатара хилара а вIаши чурча гIулакхашта юкъе ца гIертара а даькъе вIаши сий делга.

Керда договор, аьлар А. А. Громыкос шийн къамаьл чакхдоалаш, — тIехьаьина бокха политически лоархIам болаш дола документ да. Советски чехословацки халкъаштa юкъеов доттагIал чIоагIдара гIулакха юкъе, вай мехкашка социализми коммунизми хьалъяра гIулакха юкъе, социалистически содружества цхьоагIон кхотанлари дIахо чIоагIдара а Европен дерригача дунен тIен машари кхерамален Iалашъяра а гIулакха юкъе лоаца мехкара дакъа хургда цунах.

Ден повестка тIара дош дувцача дакъа лаьцар «Известия» яхача газета керттерча редактора, депутата Л. Н. Толкунова, Украински ССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела, депутата Н. А. Собала, Литвай КП ЦК хьалхарча секретара, депутата А. Ю. Снечкуса, Советски Эскарен ТIемаФорда Флотен Керттерча политически управлене начальника, депутата, эскара инарала А. А. Епишева, Советски общественни доттагIала Союза президиума председатела, депутата Н. В. Попова, Белоруссе КП ЦК секретара, депутата В. Ф. Мицкевича.

Заседане къамаьлаш мел даьраша хьалдаьцар договора ратификаци ярах йола предложени.

Дош дувцара итогаш еш, Б. Н. Пономарева белгалдаьккхар, къамаьлаш даьча СССР Лаккхехьарча Совета палатай комиссей беррига членаша СССР-ан ЧССР-ан юкъе даь доттагIала, цхьана гIулакхаш леладара, вIаши новкъостал дара хьакъехьара Договор массаза оьшa а вовш къоабалдаь хилар.

КПСС Централни Комитета Генеральни секретарь Л. И. Брежнев керте лаьттача советски партийно-правительственни делегаце Чехословаке йийхьача визито, аьлар Б. Н. Пономарева, укх договора кулгаш яздаро цхьаькха а къаьта сийрда оагIув яьяьй социализма мехкий доттагIален цхьана гIулакхаш леладарен историна юкъе.

IалaьмaтЕ боккха политически лоархIам болаш документ да керда договор. Кердача договора тIа хьахьекхад Советски Союзен Чехословакен халкъаш, шиъна а мехка коммунистически партешин правительствашин шеко йоацаш социализман коммунизман новкъа тIолаш яха чIоагIа лаьрхIа хилар.

Дунен тайп-тайпарча районашка империалисташа леладу агрессивни гIулакхаш баьхьа долаш дунен халкъашта юкъера хьал кхоахкаденачa хIанзарча хьалашка, аьлар дIахо Б. Н. Пономарева, къаьстта боккхача лоархIаме а агресси ца хилийта, рай социализмана карагIдаьннараш лорадаран Варшавски Договорага хьежжа даиза дарздоецаш мел дола гIулакхаш делга оттадеш йола, дуцаш долча договора положенеш. Советско - чехословацки договоро бакъду, вай халкъашта турпал низаш тIадахийтан хьинар ца кхолеш хьахьегаш социализмана карагIдаьннараш чIоагIделген лораделген социалистически мехкий юкъара интернациональни декхар хилар.

Советски халкъо чIоагIа къоабал а ду, ма дарра хьал а лоац керда советско-чехословацки договор. Цу документа, аьлар Б. Н. Пономарева шийн къамаьл чакхдоалаш, даькха йох бу кхыча социалистически мехкий халкъашца, дерригача дунен тIарча прогрессивни наха.

(ТАСС).

ВЛКСМ XVI-гIа СЪЕЗД

ВЛКСМ XVI-ча съезда 28 мае секцешка дIахо йийцар ВЛКСМ ЦК ан Централни комиссен отчетни докладаш. Съезди делегаташа дакъа лаьцар итт секце балха юкъе: «Кагирхой Iилмай мировоззрени вIаштIехьъяккхар а В. И. Ленина вахарен гIулакхийн хьоккхамегIа уж лаьлкхебар а», «Кагирхойн общественни производства эффективность лаккхъяри», «Кагирхойн юртбоахама производства интенсификаци», «Комсомол, лаккхерен юкъера специальни дешара заведенеш», «Комсомол, пионерски организаци, школа», «Кагирхошта эстетически нравственни кхетам балар», «Комсомол, физически культурен спорт», «Кагирхошта тIема - патриотически кхетам балар. Комсомол Советски Герзашцара Низаш», «СССР халкъий вежарашха долча доттагIален пролетарски интернационализман уйлаца кагирхой хьалкхебар», «Юххьанцара комсомольски организаци организационно - политически чIоагIъяри кагирхой общественни хьинар дIахо дегIадоаладари».

Секцешка йоагI-йоагIача тайпара йола рекомендацеш тIаийцар.

Секцей балха юкъе дакъа лаьцар партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлоша, литература, искусства деятелаша, министерствайи ведомствайи, творчески союзий кулгалхоша.

Съездага моаршал луш къамаьлаш дир дошол декъарча кагирхой организацей вилаллаша.

* * *

29 мае комсомола XVI съезда делегаташа а хьашаша а хьалйизар съездий Кремлевский Дворец.

ГIйрийнарча заседане дIахо а юлаш я ВЛКСМ Централни Комитетен централни ревизионни комиссей отчетни докладаш.

(ТАСС).

ДЕПУТАТАЛЛА БОЛА ВАЙ КАНДИДАТАШ

РЫЖЕНКОВ
Николай Георгиевич

Нов. Рыженков 1924 шера г. Грозне вьъо. Массеха шу да из КПСС член вола.

Юххьанца 1949 шера «Грознефтезаводстрой» треста разметчикалла бойх бе вода ма хІалта 1951 шера «Красный молот» заводе балха отт. 1953 шера дениз 1956 шарага кхаччалца Советски Эскаре гІуллакх деш хул. Цигара цІавеча ший заводе нефтеаппаратурин цеха котельщикалла болх бе волалу.

Заводе къахьийгача хана дукха къахьийгад цо ший гевзал лакхъяра. Цудухьа дикача технически кхетамцей лакха дикал йолаши кхоачашду цо шийна хьалхарка оттадаь производственни дехкар. Денна норма 150—180 процент кхоачашъю.

Из лакха квалификаци йола специалист хиларца цунна тІадиллар Грозненски химически комбинате полиэтиленови производство вІаштІехьйоаккхача хана цига эша аппаратура вІаштІейоллача дакъа лаца. Из гІулакх тешаме кхоачашдир цо. Советски Союзе эгара хьалха дакъаха дар полиэтилен. Цига хьийгача вІнх «Знак почета» яха орден елар нов. Рыженковн.

1962 шера Монгольски Халкъа Республикана технически новкъостал де бахача специалисташна вар Николай Георгиевич. Цу республика мехкдаьтта доаккача промышленноста Управлене шиъ Сийлен грамота елар цунна.

ХІанз цигара цІа а веана ший заводе болх беш волча нов. Рыженкова эгара чоалхаме дола дехкараш тІадехк предприяте кулгалхоша.

Николай Георгиевич дика кхетам бола рационализатор ва. Пайдане 20 рационализаторски предложени еннай цо. Иштта соакх цо еннача дукхьал цхьан предложенех 800 сом экономически эффект хилар завода.

Ший йоаккха опыти знанеши кхо ца еш къонача болхлошта дІайовзийташ ва из. Наьха гІулакхаш чІоагІа оарцагІвоалаш общественни вахаре шерра дакъа лоцаш хиларца коллективо лоархІаш ва нов. Рыженков.

ХІанз цеха партгруппа кулгалдеш ва из. Из партгруппа заводе хьоаяме я. Цун балхах лаьца дукхаза дийцад парте Грозненски горкоме, плакаташ-листовкаш тІа.

Николай Георгиевич кулгалдеча котельщиккий бригада инициатива нефтеаппаратурин цехе В. И. Ленин ваь бІаь шу дизаре толамашца наькъабахара ихь кържар. Цу яхье хьалхарчара яр муй бригада коллектив. Пятилетка хенал хьалха кхоачашъяра тІайца дехкараш тІехдина кхоачашдеш ба уж.

Нов. Рыженкова заводе хьалхарчара «Коммунистически къахьегама ударник», «Социалистически яхьа отличник» яха цІераш яьхай. Завода администраце дукхаза Сийлен грамоташ тийцнай цунна. Дукха ха йовццаш «За доблестный труд» яха медаль еннай.

«Красный молот» завода коллектива юкъарча собране № 415 йолча Грозненски хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Союза Совета депутаталла харжа кандидаталла оттавир из.

КИРГИЗОВА
Татьяна Ивановна

Киргизова Татьяна Ивановна 1945 шера Грозне йьй. Итт класс чакх а яьккха йоІ яр из 1963 шера Грозненски химкомбинате балха йоагІаш. Дукха ха езавзар болх дукха безаш йолча Татьянайна аппаратчица говзал Іомае а комбината коллектива бокъонца йоло член хила дІаотта я. Ше къахьегача № 131 йолча цехе оррагача балха моттигашка болх бе Іомалу. Цу гІулакхо торо хилийтар комбината болхлошта юкъе хьалхарчарца шекински методах цунга болх дІаболабайта. Иштта къахьегам оарцагІбаккхаро кхычахьа балха ваха йиш йолаш 20 болхло мукъавоакх, 15 процент балха оасарле лакхъю. Рационализатор а я хьалха латта аппаратчица. Энергетически ресурсаш кхоаьра массехк рационализаторски предложени еннай цо.

Иштта беркате къахьегар бахьан долаш Киргизова Татьянайна массехказза барчалаш кхайкадаь, Сийлен грамоташ тийннай, коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи еннай.

Грознерча предприятешта юкъе хьалха латт Киргизовас болх бу химически комбинат. Пятилетка диъ шера план 1969 шера 23 ноябре кхоачаш а яь тоабанца къахьегаш хьайоагІа из укх юбилейни шерага. 104 процент кхоачашъяь цо іхьоалагІча квартала план. Пятилетка шерашка Ерригсоюзни социалистически яхье 13-за хьалхара моттиг яьккхай цо.

КІезига къахьийгадац уж толамий лоаккхаш 6-ча разряда аппаратчица йолча Киргизова Татьянас а. Цудухь еннай цунна В. И. Ленина юбилей юзача деношка «За доблестный труд» яха медаль.

Хьинаре къахьегамо хиларал совгІа дика общественница я Татьяна. Спортивни сектора член, «Комсомольски прожектора» член. Заводской района къахьегамхой Совета депутат я из. Массаза избирателоштен къонабараштен вай парте политика дІайовзийташ, царца беседаш еш, къахьегама дисциплина толхъерашцей хІаман хьурмат ца дерашцей комсомольски рейдаш чакхйоахаш хул Татьяна.

Грозненски химически комбината коллективо шоай хоржамашта хьалхарча собране массава раьза а волаш № 809 йолча Заводской хоржамий округе гІолла СССР Лакхехьарча Совета Къаьмий Совета депутаталла харжа кандидаталла оттайир Киргизова Татьяна Ивановна.

Халкъа тешаме йоІ я Киргизова Татьяна Ивановна.

НЕЧАЕВ
Борис Николаевич

«Сунжанефть» НПУ цхьоалагІча промысла оператор ва Нечаев Борис Николаевич. Из ваьв 1934 шера Сунженски районе Троицкая яхача станице. 1960 шера дениз КПСС член ва Борис Николаевич. 1964 шера болхлой кхгерхой Троицки юкъера школа чакхъяьккхай цо.

Ремесленни училище чакх а яьккха, юххьанца болх бе волавенна из 1951 шера «Ташкаланефть» мехкдаьтта промыслови управлене оператор волаш. 1953 шера дениз 1956 шерага кхаччалца Советски Эскаре гІулакх деш хилар из. Эскаре гІулакх деш а хиина ше цІавенача 1956 шера «Сунжанефть» мехкдаьтта промыслови управлене операторалла балха вода нов. Нечаев, цул тІехьагІа мехкдаьттен гази йоаккха оператор волаш болх бу цо «Октябрьнефть» мехкдаьтта промыслови управлене. 1958 шу чакхдоалача хана хІанз ше болх беча «Сунжанефть» НПУ цхьоалагІча промысле операторалла балха вода из.

Нечаев Борис Николаевич болх беш йола участок къахьегам кхетамца вІаштІехьбоаккхарел скважиниша болх ца беш латташ йоаккха ха кІезигъярец дакъе «Сунжанефть» мехкдаьтта промыслови управлене дикагІйолча участкех лоархІаш я. Массаза а нийса пайда оц скважинех цу участке. Цу дакъе хьинаре къахьег Б. Н. Нечаева цо шерра производствана юкъехухь дикагІйола производственни опыт, дукха йоахо ю къоначо болхлошта мехкдаьттен гази йоаккхача оператора говзал Іомаяра. Б. Н. Нечаев керте латтача бригадас дилла а тІехкхоачашъю планови задане. В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача денна сийлеца накъбабахара хьржача юбилейни яхье массаза а хьалхара моттиг лелаеш кьеннай цун бригада. В. И. Ленина бІаь шу дузача юбилея сийна хьржача социалистически яхье дика къахьегама толамаш дахарах «За доблестный труд» яха юбилейни медаль елар цунна.

1963 шера Б. Н. Нечаев хорж Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла, шозза харжа хиннав из КПСС Сунженски райкома членалла.

Новкъоста Б. Н. Нечаева цахаддаш лакхбу ший идейно-теоретически бгарам, мехкдаьтта промыслови управлене общественни балха тІа а хьнаре дакъа лоац. «Сунжанефть» НПУ парткома член волаш ва из. ХІаьта хІанз цо йола беча бригадацарча коммунисташа Б. Н. Нечаев хоржав бригада партгрупоргалла.

«Сунжанефть» НПУ цхьоалагІча промысла собране массава раьза а волаш СССР-а Лакхехьарча Совета Къаьмий Совета № 676 йолча округе гІолла депутаталла харжа кандидат оттавир Нечаев Борис Николаевич.

Сунженски № 676 йолча хоржамий округе гІолла СССР-а Лакхехьарча Совета депутаталла кандидата Нечаев Борис Николаевича регистраци йир окружной хоржамий комиссе.

Нечаев Борис Николаевич — СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа мегаргволаш кандидат ва.

ЛЕНИНСКИ ДЕШАРА ШЕРА ИТОГАШ

Чакхдаьннад политически дешара системера дешара шу. Из ший гойзара шу дар — В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийлахь-йоаккхача юбилейна айхха дувзадена. Дешара программашта юкъе йоаккха моттиг лоацар сийлахь-воаккхача Ленина произведенеш Іомакра хетаьча материало.

1969—1970 дешара шера Назрановски района вІашагІъехка я болх беш а яр юкъаьнцара 4 политически школа, марксизма - ленинизма лардий 11 школа, 15 семинарски группа, партийно-боахама актива цхьа школа.

Цу школашка деша баьгІача дукхагІчар хьахьекхар, чІоагІа знанеш шоай хилар. Цу гІулакха доккха новкъостал даьд пропагандисташа новкъосташа Г. М. Могушкова (райполиклиникера школа), Х. А. Яндиева («40 лет Октября» совхоза Долакх-Юртарча отделенера школа). Шоашта тІадиила гІулакх массаза а цІена кхоачашдеш хиннаб пропагандисташ. ХІара занятена бокъонца кийчлуш хиннаб уж, безам тІагІоргболча тайпара, лакхача идейно - теоретически бгараме, вахарца, коммунизм хьалъяра декхарецІа вІйха юкъэаш чакхъяьхай занятеш. Цар Іалашдаьд занятеш хан-ханнахьа, деша мел баьгІараш деша хьаухилгеш дешаш къоастадеча цар хьинаре дакъа лоацилгеш.

Знанеш къаьстта чІоагІа хилар хьахьекхар райполиклиника школе дешаш хиннараша. Масала, шийна кхаьчача билеташ тІарча хаттараштa жоп дика тийлар поликлиникерча медсестрас Л. М. Цороевас.

Деша игІача, тубдиспансера вокхагІйолча медсестрас комсомолкас М. Г. Хутиевас дизаи нийсса жоп делар укх хаттарашта: «Россе эгара хьалха хиннача революце бахьанаш маІани, бІаьшхалонаш а дІахьалха кхуала ния а»; «СССР-е социализм котъялара цун деррирдунен - исторически лоархІами».

Шоашка даьча хаттарашта иштта дика жоп тийлар ВЛКСМ членa тубдиспансерерча медсестрас Л. М. Серковаси поликлиника лаборантхас Е. Б. Зязиковаси.

3-ча шера дешача 8 школе дешара шу чакхдоалача хана 170 саг вар дешаш. цу даькъе 153 коммунисти 2 комсомолеши.

Царех цхьа школе («Электроинструмент» завод, «Экажевский» совхоз, Мельзавод, дІахо КПСС истори Іомадьй, социализмаи коммунизмаи политически экономи Іомае йолаьй дешара шу юкъаккхаьчача хана парте истори Іомадь а бьнна ерригга курс чулоацаш экзаменаш хилер. Шу чакхдоалаш цу школашка итогови занятеш йир социализмаи коммунизмаи политически экономех Іомаь яьннача темаех зачеташ дІаэзара хьнсале. Уж дика чакхъяьлар.

Дика вІаштІехьъяьха чакхъяьлар уж «Электроинструмент» завода школе (политэкономе пропагандист А. И. Албогачиев—завода директора заместитель). Цу школе итогови занятешка деша раьгІача 18 сагах 15 хьаьвенбар. Вож кхоь лоархІамеча бихьанегІа тІа ца воагІаш висавар.

Дешаш къоастадеча доккха дакъа лаьцар лекальщика нов. Котиева. Цо дика, гІулакх бокъонца довзаш хьахьекхар ший новкъосташта хьалхашка «Советски Іадала аргІанара декхараш» яхача В. И. Ленина бІлха чулоацам. Цу ханна нов. Котиева белгалдаьккхар, из болх цу тІа юкъа идеяши положенеши чІанз а тІехьа вайна ІалаьмаІе бокхача лоархІаме хилар. Вай хІанз а кхоачашдеш ца къахьегама оасарле лакхъяра, дисциплина чІоагІъяра, социалистически яхь легІаккхувлара, кхыдола декхараш. Цо уж дийзар КПСС ЦК декабрьски Пленумаца. Цул совгІа, нов. Котиева нийса жоп делар берригача деша баьгІараштa хьалхашка оттадаьча хаттара: фу маІан долаш да СССР-е социализм йиза а хоадам боллаш а котъялар яхилга.

Шоашта хьалхашка оттадаьча хаттарашта жопаш во телалзар деша баьгІараша: слесара нов. Ахильтова, завода хьахой начальника нов. Имигожева, инструментальщика нов. Кашиева, Диденкос, Албогачиева, кхычар. Деша баьгІача, занятеш тІа мел хиннараша зачеташ дІаелар. Занятеш чакхйоалаш балха итогаш йир пропагандиста нов. Албогачиева. Цо белгалдаьккхар деша баьгІараша яь дикагІа йола выступленеш.

Итогови занятеш иштта дика вІаштІехьъяьха чакхъяьлар «Экажевский» совхозера 3-ча шера дешача марксизма-ленинизма лардий школе (пропагандист Х. М. Албогачиев — совхоза керттера агроном). Уж а иштта Іомаяьча социализмаи коммунизмаи политически экономе темаех зачеташ эцара формехьа чакхъяьхар. Шоашта хьалхашка оттадаьча хаттарашта нийса жопаш а телаш шоай знанеш лакха хилар хьахьекхар деша баьгІача дукхачар. Хаттарашта нийса жопаш тийлар Чахкиев Нажмудина — директора заместитела, Аушев Абос — склада вокхагІволча болхлочо, Измайлов Махьмада — комсомольски организаце секретара, Зязиков Яхьяс — механика, кхычар. Нов. Измайлова дика баьшхар «Кооперацех» язбаь В. И. Ленина болх, «Сийлахь-йоккха почин» яхача В. И. Ленина балхах дувцилга тІадиллар нов. Зязиковна. Цу декхарах уз дика лоархІаяир. Деша ваьгІача, занятешка венача 16 саго зачеташ дІаелар.

3-ча шера дешача марксизма-ленинизмана лардий кхаь школе («40 лет Октября» совхоза 2-ча отделене, трикотажни фабрика, райпо) КПСС исторе курс Іомаь йоаккхаши капитализма политически экономи Іомадеши дар. Декабрь бетта цу школашка парте истори Іомадаь а даькха, экзаменаш хьаьттар. Иштта капитализма политически экономи Іомадаь а даькха, цу курсах лаьца экзаменаш хьаьттар «40 лет Октября» совхоза 2-ча отделенерча школе а (пропагандист нов. М. У. Котиев).

Занятеш юкъагІйоахаш моттигаш хиннай трикотажни фабрикаи райпои школашка, цудухьа дешара программа кхоачаш ца еш цхьан бетта тІехьъяннай.

«Назрановский» совхозерчеи райисполкомерчеи 3-ча шера дешача школе капитализма политически экономи Іомадьдь. «Назрановский» совхозерча школе (пропагандист нов. Х. Х. Плиев) дешара программа йиза чакхъяьккхай, дешара шу чакхдоалаш цига экзаменаш хьаьттай капитализма политически экономех. Шоай знанеш эсала ца хилар хьахьекхар деша баьгІача дукхачар. Къаьстта чІоагІа знанеш шоай хилар хьахьекхар А. Костоева, У. Даурбекова, М. Селмурзиева, кхычар. Капитализма политически экономи мах боалехьа Іомадаь дала дезаш да райисполкомерча школе.

«40 лет Октября» совхозерча 3-ча шера дешача марксизма-ленинизма лардий школе (пропагандист нов. А. Х. Кодзоев) исторически материализм Іомаяьй. Дешара программа йиза кхоачашъяьй укказа, дешара шу чакхдоалаш исторически материализмах экзаменаш хьаьттар. Деша мел баьгІараш экзаменаш тІа а баьхкар, уж дика дІа а елар.

Марксизма - ленинизма лардий ерригача школашка дешара шу доалалуча юххье Іомайир Москве хиннача коммунистически болхлойи партей Дунен халкъашта юкъерча Совещане материалаш.

Болх во баьб партийно-боахама актива школаша. Цига занятеш юкъагІйийннай деша баьгІараш ханнахьа хьа ца ахар бахьан долаш. Цудухьа тІехьабисаб уж дешара программа Іомаь яккхара.

Комсомольски политически дешара хьалхагІарчул дукхагІа уйла тІаяхийтай КПСС райкомои юххьанцарча партийни организацешеи укх шера. Кружокийи клубийи болх теркалбаьб, из тоабара ца дезар даьд. КПСС райкома бюрос ший цхьан заседане дийцар «ВЛКСМ райкомо комсомольски политдешара деча кулгалах» дола доц.

Занятеш хан-ханнахьа дика вІаштІехьъяьхах чакхйийннай комсомольски политически дешара дукха а дукхагІа йолча кружокашкеи клубашкеи. Цига йиза Іомаь яьннай дешара программа ерригa темаш, деша баьгІача дукхагІчар ма ярра Іомаяьй уж. Кружокашка итогови зянятеш яьй. Ленински урока хьнсане чакхъяьхай уж.

Дешара шера итогаш ювцаргья юххьанцарча партийни организацешка, КПСС райкома бюро, пропагандистий собране.

Н. СМИРНОВ,
КПСС Назрани райкома политически дешара кабинета заведующий.

КХОАНА ХИМИКА ДИ

КЪАХЬЕГАМА СОВГІАТ

16 шу да Грозненски химкомбинате хьалхара продукци — фенола ацетони арахеца долаьдаь. Цу хана дениз еза органически синтезаш арадецара мехка йоккха предприяте а хиина дІаэттай Грозненски химически комбинат.

Къонача коллективо лоаццача хана фенол арахецара проектни мощность кара а ерзаь кхо шу далалехьа шозза лакхъйир из юххьанцара проектни мощность. 1969 шера фенолии ацетони арахецара шоллагІа йола аргІа болх бе йолаллийтар. ХІанз эгара хьалха арахецаш химмачул кхоза дукхагІа фенолии ацетони арахец химкомбинато. Вай мехка кердагІа йола уж продукташ арахеца йолаьй тхо долча. Дунен дикагІйолча стандарташта юкъедахад оаха арахеца фенолии ацетони, хІаьта цхьадолча хьокхамешка дилаьча церел тІех а да.

Лохача дашлемегІа 1962 шера эгара хьалха дай-мехка полиэтилен арахеца йолайир Грозне. Цу хана дениз халкъа боахаме лоархІаме дакъа дІалоаца из продукци дикагІеи эдукхагІеи кийчъера цахаддаш йоахо еш хьабоагІа химикаш. Цига цар дика дьттув а баьннаб. Цул совгІа 1963 шера кхы а керда продукци — синтетически дубитель арахеца йолайир. Кердаяккхар мара кхы йолча оборудованеца хІама тІа ца кхеташ процессаш эргаяхарах хІанз 30 процент лакхъеннай цун мощность, вешта аьлча дукхагІа продукци арахец. Уж толамаш даха вІаштІехьдаьлар тха коллективо тІагІертта творчески къахьийгандаь. Ала деза, массанахьа массе хана халагІа йола юхьиг коммунисташеи комсомольцашеи дІахухь.

Производство кара ерзаеш кердайоахача хьекъалца а низаца а хьинаре къахьийгача итташ болча ветераний цІераш яха лоэш. Турский, Кудринский, Тихомирова, Скамаркус, Голов, Яшин, Боуден, Шевляков, Брук, кхы дукхахбараш. Дукхачарна пачхьалкхен совгІаташ тийннад: нн. Филатов, Ахмурзаев, Масалов, кхыбараш.

Дика творчески дегІаена рационализаторийи изобретателийи коллектив вІашагІкхийттай комбинате. Производство, технически прогресс дегІаухача дизза дакъа лоац цар. Комбинат болх бе йолалуча дениз 10457 рационализаторски предложени 34 изобретени балха юкъейихьй цар. Цар пачхьалкхена бь пайда 5164 эзар сом да. ДикагІйола рационализатораш лоархІаш ба нн. Олифер, Костюченко, Сафонов, Матвеев, Еремеева, Дементьев, Воронов, Покусаев, Чинтарнев, Медведев.

Укх тІехьарча шерашка оасаре къахьегама хьайоагІа йомбинатa коллектив. ДІадахача диъ шера масе тайпара продукци арахецара 30,4 процент къахьегама оасарле 39,8 процент лакхъеннай.

В. И. Ленина юбилейна сийленца накъадахара шерра социалистически яхь хьржача хана эгара хьалха производство кердайоахаш экономически эффективность лакхъяра болам дІаболабир комбинаташа. ТІайца дехкараш дикагІа кхоачашдара оррига торонаш оарцагІъяьхар. Мамоста чура резерваш гучаяхара, бедела, материалашта, энергосредствашта кхомбара, механизаци автоматизаци пакхьаккхара творчески балха низ тІабахийтар. Хоаш ма дий цу пакхьаца мара кхоачамбоарш дІа а дахьа къахьегама оасарлен производства мощности лакхлургІйоацилга.

Технико - экономически хьокхамаш лакхде карагІдаьлар коллективана. Толамца кхоачашдир 1969 шерен баьча юбилей сийнен тІайца хинна декхараш 1969 шера продукцена реализаци яра план 102,4 процент кхоачашъяь. ДІадахача диъ шера кхомбарах 4031 эзар сом пайда баьб. Грозненски фенола спирти вай мехка эгара дарегІа да. Ше сацна йолча кхыча предприятешкарчул дикка лакхагІа я тха комбинате къахьегама оасарле. Химкомбината коллектива къахьегама боагІаш мах баьб. Цунна еннай Ленински Юбилейни Сийлен Грамота, 300 совгІа мутІарерчен инженерно-технически болхлочое, гІулакхерча наха «За доблестный труд» яха Юбилейни медалаш еннай.

Вештал ца дешкхача далаш уж толамаш дахача ремонтъерашаслесараша, сварщикаша, электрикаша, кипоцаша зьйита къа. ТІагІертта къа а, хьегаш оборудованега лерттІа болх байт цар, производство кердайоахаш дегІахувлача доккха дакъа лоац.

Болх дикагІча, пайданагІча лара тІа вІаштІехьбаккхара, кийчьеча продукце дикал лакха хилийтара цахаддаш творчески къахьег комбината центральни лабораторе болхлоша. ХІаьта цунах комбината доккха гІо а хул.

Пятилетка тІехьарча юбилейни шера коллективаца хьалхашка бехктохкамеш дойккхийш декхараш летт — пхе шера плане тІайца лакхара социалистически декхареши хенал хьалха кхоачашдар. Технологии оборудованин керда а йоахаш производства эффективность лакхъяьа производство йошовсть лакхъяра де деза балхана кІезига даш дІахо йодача хана, чІоагІа, творчески уйла а ан дукха творчески къахьега деза эгара лакхагІча сортах хургдолаш полиэтиленеи фенолеи дикал лакхъяра. СихагІа бокъонаш механизаци автоматизаци яь яккха еза хІанз а тІехь цІенда дІадаханза дола кулгаца деча халача ремонти балхашта.

Ер шу чакхдалалехьа массехк йоккха организационно - технически кердача техника мероприятеш чакхйоахаргья. № 7 йолча цехе КТФ схемах реконструкци яр, полимеризаце 2 агрегата болх дикагІа, дукхагІа бергболаш реконструкци яр, № 16 йолча цехе низ бола окисление агрегат оттаяр, кхыдола балхаш да да дезараш.

Уйла яьнул тІехьагІа шекински метод пайдана болча гучадаьлча тхоай балха юкъейихьяр оаха. Цу методах болхлой кІезигбеш къахьегама оасарле лакхъярца арахеца продукце боарам дукхагІа хулийташ хьадоагІа тхо. 4 бетта кхычахьа балха гІоргволаш 92 саг мукъавалийтав, цу даькъе 38 саг гІулакхера наха инженерно - технически болхлой болаш. ДІалаьрхІача шу чакхдалалехьа 48 эзари из метод чакхъяьккхалца йолча хана 177 эзари сом кходе йиш хургья. Цу методах 1970 шера къахьегама оасарле лакхъялар 2,3 процентага дІакхоачаргья.

Тха комбината къахьегамхой сийленца лоархІабергба шоашта хьалхашка латтача декхарех, да тІехьа лакхдергда доаха толамаш къахьегама оасарлех. Цунна бола тешам ба товарни продукци арахецара план 25 маен хийчача продукцена реализаци арадаьна 23 маен кхоачашъяр. Белгалбаха лов къаьстта дика къахьега болхлой. Уж ба новкъостий слесарь Горелов, машинистий Муртазин, Блесов, аппаратчик Данейко, слесарь Елизаров, лаборантка Слюсарева. Смени нормаш дикка тІехкхоачашъя коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІи лелаеча цар. ДІахо йодача хана а иштта оасаре къахьега лерхІ комбината коллективо. Иштта къахьегама совгІаташца накъадоагІа тхо тхоай цІийне — химикий Дега.

А. ЛИТВИН,
Грозненски химически комбината керттера инженер.

СУРТА ТІА: болх беш я лаборантка Л. Слюсарева.
С. Хугаева сурт.

ЦУН СИЙ ДУ

Нохч-ГІалгІай химически завода коллектив йоккха яц. Цхьабакъда, цо арахецача продукцега диллача ма йоккха я ала йиш йолаш я. Вай республике бахача нахага, гІишлошъяра организацешка, промышленни предприятешка, кхыча учрежденешка дІакхьача ца Іеш, вежарашха йолча лоалахарча республикашка дІакхоач цига арахеца тайп-тайпара басараш, алифа, кхыйола продукци. Аххан хана чІоагІа хоатташ дІаэцаши я завода болхлоша арахеца продукци. Цудухьа эгара лоархІамегІен бехктокхамегІен йола ха я царна хІанзара яр.

Шоай потребителий хьашташ дизза кхоачашдара ерригa торонаш оарцагІъяьхай химикаша. Шерра социалистически яхь йоаржаяьй завода цехий коллективашта юкъе. Укх тІехьарча массехк шера цу яхье хьалхара моттиг лелаеш я алифа арахецача цеха коллектив. Укх шера цхьа бутт дІабахийтабац цо бетта план тІехкхоачаш ца еш. ДІабахача бетта планах 370 тонн алифа арахеца мара ца дезача, арахийнар 400 совгІа тонн алифа да. Товарни продукци арахецара пхе бетта план а хІанзлехьа кхоачашъяьй цеха болхлоша. ТІабоагІача бетта чотах арахецаргда итташ тоннаш алифа.

— Цеха болхлоша иштта лакха къахьегама толамаш дахар ший маІан долаш да, — йоах завода кулгалхоша. Керттердар да цеха коллектива къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхар. Цу даькъе дика къахьийгад цеха коллектива керте латтача мастера Махтамирзаев Лаьчас. Тха кулгалхо, хьехархо, мастер мара алац цох цеха болхлоша а. Из иштта да а да. Массаза а бола дикагІа дІагІоргбола наькъаш лехаш дукха хьахьег цо. БоагІ-боагІача нийса бань участкашка дІаоттабаьб йоккха опыт йола болхлой. Царех сага новкъостал эшаш моттиг нийслойя гІо ду цо царна, ца ховр дІахьех. МоллагІча болхлочо балха тІа ший бехкагІа хьовзаш хулийте цунна бехк бу, доагІар хьадех. ХІара дийнахь баьча балха итогаш ю, кхоана кхоачашде деза декхараш дІадовзийт болхлошта. Уж иштта кхоачашду хьожаш цахаддаш тІахьожам лоаттабу. Иштта из хилар бахьан долаш сий ду цун массане а.

Лоацача цу мутІараша къаьгга хьахьокх ший производствах, балхах из дог лазаш хилар, хала хиларах балхах из бІу къожабергбоаиаш хилар. Цудухьа Лаьча дІамел кхаьчача участке дика къахьегама толамаш даха вІаштІехьдоал цун.

1967 шера ше цІа ма вентгехьа дукха уйла я ца еш хьалха ше баьр санна болх бара химически заводе балха воагІа нов. Махтамирзаев. ТІоарска деча цехе из балха хьожавалехьа беседа хилар цунца завода кулгалхой. Цу цеха коллектив чІоагІа хален тІехьаюсаши хилар дІахайтар. Цхьабакъда, цо шекваккханзар Лаьча. Из цига балха ваха массехк кІира даьлча толургбий теш сона укх коллектива болх аьнна хеталора. ХІаьта а халонашта юстара вувла Іема воацача Лаьчий уйлаш юха а хувцалу. Балха тІа хьалха латтача болхлошца дага а вуьлаш дукха кердадараш производствана юкъеххахьа доладир. Халача балхашта механизаци йир. 4—5 бутт боаллашехьа хьалха латтача цехий колективашта юкъеяхар из. 1968 шера из цек дІа ма кьайлапгехьа заводе эгара тІехьаюсаур сменана кулгалда мастералла хьожаву из. Цига а массехк бутт балалахьа тоабир цо ше керте латтача смена болх.

Болх дика вІаштІехьбаккха хоаш хиларга хьежжа цул тІехьагІа из хьожаву хІанз ше болх беш волча алифа арахецача цеха кулгалде. Цу ханнаьца цхьаккха бетта план кхоачашъеш хиннияц цеха коллектив. Цига а кердадараш производствана юкъеккхаьа холавелар мастер. Хьалха дІаякхача хана алифа кхехка а даь кийчъярга дІайодаш хинна балха ха 21 сахьат дар. Из кхехкадара схема хийцар цо йоккха опыт йолча болхлошца цхьана. Цул тІехьагІа 16 сахьат доаллашехьа кийчъ хулар алифа. Цу мероприяте кхычахьа балха ваха йиш йолаш мукъаваьлийтар массехк болхло, пачхьалкхенна бІаьш эзараш сомаш пайда бир. Цох кхоачамбаь Іеш бац цеха новатораш, мастер. ХІанз цар реконструкци еш я алифа кхехкадеча процесса цІаькха а, из чакхъяьлча барІ сахьата кийча хургда алифа. Лоаца аьлча цехе мел деча балхий процессашта ше цига балха веча дениз механизаци ейтай цо.

Общественни балха тІа а хьинаре дакъа лоац Лаьчас. Массехк шера из хиннав профсоюза цеховой комитета член. ХІанз из ва завода агитаторашта юкъе а дикагІа лоархІаш.

Иштта къахьегаш цо доахача толамий лакха мах баьб. Цунна еннай итташ Сийлен грамоташ, царна юкъе я Нохч-ГІалгІай моттигерча министерства ши грамота а. Къахьегама книжка тІа дІа а яздеш яьха баркалаш, тийна премеш а дукха я. В. И. Ленин ваь бІаь шу дузача деношка дунна елар Юбилейни медаль.

Б. КОСТОЕВ.

ДIАДАХА КЪАМАН СИЙ ДОАДУ ГIУЛАКХАШ!

ВАЙ ВАХАР ХОЗДАР— ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА ДЕКХАР

(Ачхой-Мартана района Валаргтlа хиннача юрта сходера)

Шоаттадийнахь юрт гулаулга хьалхие а бахача нахага дlахайталар Ачхой - Мартана Валаргтlерча юрта Совето. Цу дийнахь цар дувца лаьрхlа дош беррига вайнаьха вахаре боккхача лоархlаме дар: Нохчийн Гlалгlайн къаман lаьдалашта юкъера цlендаь дlадаха дlаяхача замах юкедиса мярча гlулакхаш — мохкарех урдув доахалга, мохкарий удабелга, зулам даь нах къайлабоахалга, дукха истий кхувлилга, пхьаиаш лехилга, иштта кхыдараш.

Юртарча клуба кизткъа мара дlатlавохалургlовцаш дукха адам гулденнадар, дийнахь ши сахьат даьча. Шена барзкъа дийха, доза кийчбенна боьхкаб укхаза боккхий нах, истий, мехкарий, кагийнах. Культура цlен хьалхаша гlандаш тlа lохайша багlар боккхий нах, Наьсарен, МалгIабика, Суржевски районий юрташка хиннача сходаех, цига гlалгlаша баьча бартах даьца къамаьлаш доре цар. Хlаьта кагегlа бараша боккха го а баь лоазар оттадаьдар.

Дукха сахьат доалаш укхаза хьатlаьна болабелар кхашкаро болхлой, кьейбаш леладераш, гlулакхера нах.

Шиэ болх дlабелабир сходо. Ачхой-Мартана сход хьаелл райисполкома председатела заместителе М. Бакриева.

Доклад е дош лу Валарг-тlерча юкъерча школа хьехархочоа Зайнутдинов Абдул-Раздака.

— Нохч-Гlалгlай республика къахьегамхошта дукха харагlдаьннад, — аьлар оратора. — вай мехка коммунизма материально—техническо база хьалъеча. Пачхьахьа lаьдал долча хана хинначоа тара дац вай вахар. Хьажал вай юрташка, хьалха наггахь мара кийнадац оттача кирпишкаь детта цlенош, хlаьта файтонашца — и бlаьхий наь мара лелацар. Хlанз болхлой, колхозой доккхача сийрдача цlеношка бах. Цlа дизза мебель, телевизораш, радиоприемникаш я, машта аьлча хьал долаш бах къахьегамхой.

Дlахо Совета lаьдал латтача шерашка вайнахьа эвте дзлорча вахарах лыла дуйи оратора. Хьаьчала къахьега сагг сий долаш ва вай мехка. Вай республика къахьегамща сий дIахккарий дlерап воах.

Вай республика экономика сихача темпашка дегlаухаш латт. Нохч-Гlалгlайче арахеза промышлинни продукци доввол декхарча дуккхача мехкашка йода. Мехкдаьтта доаккхача дика толачаш доах мехкдаьттахоша. Укх шера 20.5 миллион тонн мохкдаьтта даккха социалистически декхараш тlаийиад цар.

Сиха дегlаухаш латт вай къаман культура а.

Хьанна хезад хьалха вайнахьа lилмахо е профессор хиннав аьнна? Хlанз профессораш, lилман кандидаташ ба вай. Коммунистически парте Ленина къаман политика вахаре чаккхьахарах хьахиина хlама да из.

Цхьабаккъда маьаха сердал морхаша къайлабоахаш санна, вай вахаре чlоагlа новкъарле си да дlаяхача замах юкедиса зуламе гlулакхаш.

Граждански тlом латтача шерашка Нохчийн-Гlалгlайн дикагlа болча къонгаша, эрсашца, кхыча къаман пахаша цхьана, шоай вахар дlаденнад Совете lаьдал бахьан лаьттача къорсаме. Вай даьша - наноша шоай цlийца даьккхар бlехдайта йиш яц lадаташка. Уж хlанз а вайна юкъе долаш да. Шоай лоlамех дlадаргдац уж наьха сакхетам чура. Вай массава декхарийла ва тlехьа дисача гlулакхашца даим къовсам лоаттабе, уж оплацна дlадаха. Вайна юкъе нийслуш долча дlаяхача замах юкедисача зуламерча гlулакхех да — йоl ши лоlамах мыре яхача цунах тоам баккхар. Уйла е оаш цу гlулакха. Шейча lоваьча, кхевичча довелхочох, базар тlа йоххача хlамах санна, иншта боаккхаргба мах. Маьре яхача йоlах тоам баккхар — из йоххар да. Эздаланга дий тlакха дезалхо йоххар, сенса эцар? Из санна долча lаьдалаша къаман сий доаду. Цхьабараште мотт маьре яхача йоlах тоама дукха ахча даьккхача йнlий сий айду, цун моттиг тоаш. Цхьабакъда, йоlа-сийлахь дар а эздеелаш дар а цунах цхьакха тайпа тоам ца баккхар да.

Хlара заман шн-шийн тайпара хоза, эзди гlулакхаш да. Советски lаьдало кхелла да уж. Вай заман шийна езача эlамигача сага маьре яха еза йоl. Уж шиъ шоайла безаш ца хилча цар дезал а ивоз дола хургбац. Даси-нанаси дукъаьле е мегаргъап йоlа шиа безам болчунга маьре яхийтара, эlамигача сагага шиа безаш бай хьайоала йитара. Заман гlулакхаша къувсар кестара нусаргьа, шийна юкъера дlаволаккхаргва иа хьакъо.

Сан енача воа цандар локкаш, аллеш доваш, ловзар оттадеш моттиг е еза. Цига маларш мелла, карцахь леле йиш яц. Вlаши хьожеш, шоайла гlулакххаца болаш чаккдаккха деза из. Сага йоалаьча мовлатеш дешаш моттиган нийслу. Из вlалла а довгlаш дац укхаза.

Ийрча гlулакх да дукха истий кхувлар. Заманца тоаш дац из. Кхача къаман наха уж гlулакхаш дlадаьха дукха ха я. Цхьабакъда вай наха юкъе хlанз а нийслуш да из. Иштта зуламерча гlулакхех цаl да мехкарий удабелга а.

Сага валар йоаккха сагото я цун дезала а гаргарча наха а. Цхьабакъда венна саг дlавохлаш кстий кашамашка чубитац. Из гlулакх воашта юкъера дlадаьккха деза вай. Вlалла хlама а дац малача наха цхьана венна саг дlавоалача кхалнах хилча. Эшаш довцар кхыдар да. Саг велча, дуп юке бисача дезала цаl мара довцача бежана урс хьокх, кагий сага хьулавар, шийна цунах доккха эс хулаш латте а из къайлавахьар.

— Са цlен хьыьша ва из, — оал цхьабаолво, — цунна новкъостал де деза. Тайп-тайпара хул хьыьший. Хьа цlенна цикадар дахьаш, маьрша вена хьаьша хоза тlа а н йша цунна эша гlулакх де деза. Тахан вай юрта хьаьший ба вай бераштa хьаьчъал дола гаьнара баьхка хьехархой, лораш, юртбоахаме специалисташ. Вайх нах де, уназиеко лораш. Даьхен беркат соадакъа баьнкаб уж Цудухьа еррига юрт ззди хила еза царца, эша новкъостал де деза, дика-во хиннача уж беха беза.

Цхьабакъда Гвзиев Хьамад санна боле хьаьший эшац юртa. Зулам доал царех вайна меттел ерригача обществана а. Юртарча наха из санна бола зуламхой гучабаха советски законах царна таlазар дайта деза.

Дукккхача хана дена хьадоагlаш да вайнаха юкъе пхьа лехилга. Хьалха вlаьхийча сага миска саг вийча къечун гадоаккхаш хиннадац lаьдало. Цу хана гаргарча наха пхьа лехаш хиннаб. Хlанз иштта иц дама. Советски lаьдало нийса кхел ю зуламхочун. Той-терча урс-шалта лелае езаш ка яц хlинзаръар. Цунах зулам далар мара пайда баьнна моттиг яц.

Зулам даь моттиг нийсъелча бохкем вар кхалкъа судага ца а луш цунна кхел хоаъ из дlадоаккхаш моттигаш нийслу, уж тебла хlамаш леладе мегаргдац. Нийсхо советски законо мара ергьяц. Цу гlулакхо ховшабаьб судахой а. Нохчий Гlалгlайн къаман эзди долча гlулакхах цаl да хьаьша тlаздар. Малий хьыьша? Дина гlуллакх дахьаш хьона тlаьвена хьыьнала саг ва. Цунна эша гlулакх, пиз дlакхоеча новкъостал дар сийлахь да.

Дlаяхача замах зуламерча гlулакхех да корта бохабу маларш мелар, довнаш дар. Вайна юкъера дlадаха деза уж эзди доаца гlулакхаш.

МалагIаш да вай заманца тоаш дола гlулакхаш? Керттердар — массанега дешийтар да. Халахете а цхьаболча даьша-нанаша шоай бераш къьастта йиlигаш, леша ахийтац. Маьре баха хьатlикхачале уж маьре ухийт.

«Фу дешар эш йоlа? Маьре я иха шиа цlагlа вlаьча довл цун гlулакх, — оал, цхьабараша. Тахан йоl, кхоана берий нана хул цунах. Из нийса лац новкъостий. Дешийта деза шоай йиlигашка.

Кхуаш йоагlа тlехье патриотически кхетам болаш, шиа Даьхе езаш кхеа еза массане а.

Халкъашта юкъара доттагlал чlоагlа хилар вай пачхьалкхен боккха низ ба. Цудухьа доттагlал цlагlдар замане вайгара дlадеха гlулакх да.

Керла советски lаьдалаш шерра къаман вахаре юкъехкахьа деза. Иштта да вай тахаарча заманo вайна хьалхашка уттадеча гlулакхех цхьадараш. Уж наха кхоачашдеча тlакхьожам лоаттабергболаш лаьрхlа комиссеи харжа еза. Иштта йола комиссеш хержай Малгlабика района Соагlарча, Наьсарен района Тlой-Юрта хиннача сходашка, кхычахьа. Вай а де деза из.

Доклад чакхъяьлча пренеех къамаьлаш дир къахьегамхоша.

ХЬАША ТАЙП-ТАЙПАРА ХУЛ

ТЕМУРКАЕВ Ювсап, персональни пенсионер.

Пачхьахьа lаьдало къам дац из, фу хоададаь дlабеха беза уж яхаш вай lотеlадаш хиннача меттe Советски lаьдало нах дир вайх, йоадонера ара даьхар. Вай дегlаухаш хилча, гlоза даьхча, маьрша хилча дика хеташ, ирагзерча наькъа тlа доахаш хьайоагlа, вай Коммунистически парти, Советски правительство. Вайга яхар фуд шоай къам дегlаахара новкъарле мел еш дола хlама дlадаккха.

Вайна пирача замо юкедитача зуламерча гlулакхех цаl да зулам а даь вай тховна кlала ваьна саг хьулавар, шийна цунах доккха эс хулаш латте а из къайлавахьар.

1970 ШЕРА 26 МАЕ АЧХОЙ-МАРТАНА РАЙОНА ВАЛАРГТIА ВIАШАГIКХИЙТТАЧА ЮРТО БАЬ

СОЦАМ

1. Пхьа лехилгех кхелаш вагеи цlендаь дlадоаккхалда.

2. Маьре йодеча йоlах урдув ма доаккхалда, из дахнакха бола саг ерригача юрто хийра лоархlалва. Дукха истий кхуваилга, йодаьйи йоlа ца ловшаехьа а а йийхан саг йоаплелга юкьера дlадеаннхалда.

3. Сага ле-нхар ловзар а дош, саньердамегlа хургдолча тайпара чакхдоаккхалда.

4. Дина-ве хинначa водаш совдела хlамаш ма лелаволда.

5. Гурахь ялаташ чуйнца далар вай даьша дездаш хиннад. Из деза ди белгалдахар комиссена тlадуллалда.

6. Кхуаш йоагlа тlехье даьша-наноша патриотически уйла йолаш, Дай-мехка мутlахьа йолаш, цунна эшшача минута хьетта нийча хургйолаш хьалхайолда.

7. Берашка дешийталда, къьастта а лакхерча классашкарча йиlигашка.

8. Боех а ца беш, зенаш, зуламаш деш лела нах хьагучабоахалба, царна законагlа доагlа таlазар дайталда.

9. Маларш тlехдовхача нахаца ерригача юрто къовсам лоаттабелба.

10. Малагlа тайпа а герз бокъа йоацаш лелаеш бола нах къайла ма бохийталба.

11. Сага шийна чуха цlенош хьалдеча хана вай даьша а санна бахкий бар мегадоаде.

12. Тайп-тайпарча къамашцара доттагlал пхьы тlа а чlоагlдолда.

13. Керде советски законаш юкъе йоалайойла.

14. Ер соцам юртарча хlара сага соцам а хинна дlаоттталба. Нагахь санна юрто даьчча дукьала вуллаш, ширача замах юкедиса зуламе гlулакхаш лепадеш волаш саг вайна юкъе нийслой, из юртах дlахоадаволва, цунга вон диеен денача цхьанкха саг ма гlолва.

15. Юртарча комиссе белгалбаха беза пхьа лаха гlерташ бола нах пхьенаш уттар дукъа.

16. Ер соцам кхочашбелга тlадулл вlашагlкхийттарашa хержача комиссена.

ДIАДАХА ЗУЛАМЕ ГIУЛАКХАШ

ЧАГАЕВ Iимран, «Лермонтовский» совхоза звеньевой.

Вай мехка Советски lаьдал латтача шерашка доозаргдовцаш зуецаденнад вай къам.

Цхьабакъда, сийрдача новкъа даьша къам дегlаахара чlоагlа новкъарле ю дlеяхача замах юкедисача, вай заманца тарлуш доацача зуламерча lаьдалаша. Уж да дынца дуваздениш lаьдалаш: дукха истий кхувлилга, кхенза бола мехкарий маьре ухийталга, йодача сагах урдув доахалга, пхьа лехилга, иштта кхыдараш. Тахан, республика кхыча юрташка санна цlенхаштта уж гlулакхаш дийца я дийца массане а цхьа барт бе беза вай къаман юкъера уж овлана дlадаха, уж хьаллувцерашца даим къовсам лоаттабе. Юрта бахача наьха барт чlоагlа хуле цар ядар ца дича баргбац дынак юхедиса уж зуламе гlулакхаш хьаллувцараш. Цхьа къаьна кице да вай халкъа: «Юрта ахар ца даьр юртах ваьнвав, мехко ахар ца даьр мехках ваьнвав» яхаш. Цхьаккха машар хила йиш яц юрто оттадаьчоа дукъала волча сагаца.

ДИЦДАЛИЙТА ЙИШ ЯЦ КЪАМАН ДИКА ГIУЛАКХАШ

МАРЗАБЕКОВ Iусман, совхоза болхло.

Дика lаьдалаш дитад вай къама дlаяхача замо: уж да хьаьша дика тlаэцар, воккхагlчун сий дар, эздел хилар, къахьегам безар, моастагlчоа майра дукьала оттар, саг йодача-йоагlача сакъердам хилар, иштта кхыдараш. Цхьабакъда царех дукха дараш дицлуш доагlа вайна. Уж дицлуш хиларах доккха зе доал. Хьалха воккхача сага, даьн-нанна хьалхашка гlаьло оар корта болдбу маларш мелар доккха эхь лоархlаш хиннад. Тlаккха хlанз. Хlана цхьабола кагирхоша корта бохабу маларш а мале во ялпараш еш моттигаш нийслу вай юрта. Цхьабакъда, цунах хlанз урдув доахалга, пхьа лехалга, и урок даьд — даьдац, из мича оцеивоалаш наггахьа мара саг хилац. Вай дика lаьдалаш дицлалар ди из. Боккхагlабараша вай тlехьенна lомадо деза уж. Шиа къам деза сага деррига де деза тlехье дика хьалкхеара.

КХЕНЗА БОЛА МЕХКАРИЙ МАЬРЕ МА АХИЙТА

ДЖАВИЕВ Мутlа, совхоза болхло.

Кхалсага 15—16 шу ма даьллинга а из маьре яхийта кийчъеш lаьдал да вайна юкъерча цхьаболча наьха. Дешарa хьа а даьккхе цlагlа lохоию цар из. Наха ца хоаш хилац из. Цхьабакъда, хlаьта я дlама алац цар цун даьта - наьнига, тха гlулакх дац из аьле. Бакъдац уж нах. Вайна юкъе хlаравар дог лазаш хила беза иштта lохоаьча йоlах. Хlана аьлча, 15—16 шу даьцна йоl — бер да, хьаькъал хlоарга хилац. Къа дешийн цун бокъонца кхийна а цlале дезала нана йича. Фу хьаькъал дургда цо ше lодаьча берашта? Цхьаккха машар хила йиш яц кхенза бола мехкарий маьре кхувлерашца а уж дlаухийташ болча царр даьшца а.

ЗУЛАМХОЙ КХЕЛ ЗАКОНАГIА Е

УЛЬБИЕВ Идрис, пенсионер.

Вай дерригача къаманна пайда бергбола дешаш да тахан юрто дувцa айдаьраш. Гаргарча наха, дезала боккха бала, сагото я техo саг верк, пхьа лехалгeх, кхалсага тlагlолла хула довнаш. Майрал шиа мохк бахьан лоаттабеча тlем тlа мара гучалац, — йовх халкъа кица. Цхьабакъда, кхыча бесса кхетаду из юртарча цхьаболча наха. Корта йовхабу маларш а мелаш, кисa урсаш а лехка, дер дайна леларaш ба уж. Цар lаьдалах майрал — сага вия бар, къоал дар, тийша болх бер да. Харцахьа кхетаду цхьабераша вейнаьха lаьдал. Сона дагадоагlа, тха дас lубрийна гlатте гаьнара хий кхияьa. Из хьаст хlанз а болаш ба. Вай юрта массехк километр гаьна ба из. Хlанз-м из тетара дlастама ма доархlий. Дерриге зулам корта бохабеча маларах доал. Малар мелнача эlамигача сага хьаькъал лоаца хул. Цудухьа хlара да - нана, тайпаш юкъе сий деш вар хьожаш, теркал деш хила веза шоай кхуваш боагlераша цlагlа-ара леладер, царна эзии гlулакхаш lомаде деза. Эlамигачунгара дlадолалу зулам. Веро даь ю хlама терзал ца деш ма дита. Дешийта царга. Дешарца мара эзаргдац хьаькъал, вай тlехьен ираз нихъ яа цаl мара бац. Аь айса дешийт сей цlагlа иел долча берашка.

ДУКХАГIА ТЕРКО Е КАГИРХОШТА КХЕТАМ БАЛАРА

ТЕРЛОЕВА Зоя, юкъерча школа хьехархо.

Ши эзар гарга бер деша дагlа вай юртарча юкъерча школе. Царех дукхагlдараш дика кхет дешарах. Массехк шера школе хьехаш сона цхьа хlама белгалдаьннад. Цlагlа даси-нанаси шиа бера кхетам балара даим терко еш хилчо, цун дешара даим тlахьожам лоаттабича, цlагlа а ера а цо леладер зувш хилча дика кхеташ, хоза оамалаш йолаш кхув бер. Цхьабакъда, халахета а из массане дац. Бе тlорми а белла со школе вода аьнна дешархой арабаьлча кхоачам бу цхьаболча даьша-нанашта. Цхьабакъда цо урок даьд-даьдац, из мича вада, маца цlавоагlа — цу гlулакхашца хьовиг хилац цар. Цудухьа деша хьа це ухаш ара ловзаш лел бераш. Цlагlа де дезараш дукха да ихаш йиlигаш-дешара тlехьа йоах дуккхача нованоша. Цар кхетадац шоай йиlиг деша ца яхийтарах цунна хулаз зе. Цудухьа аз массанегара деххьожаш хила шоай берашка.

ДЕЗАЛА ДОАЛ ЭШ

ГАЙРБЕКОВ Йоагьан, юкъерча школа хьехархо

Сона lалаьмате дика хийтар нохчийн гlалгlайн къаман тlехьдиса зуламе гlулакхаш дувца а уж дlадаха а эттара даьлла Малгlабика района Соагlарча баха лах гулбенна хиннаб аьнна хезача. Вай а уж дийца дlадаха аьнна соцам бар дезаш вар со. Тахан дувца дешаш — боккхача лоархlаме, дицдалийта йиш йоацаш да.

Вай юрта а шоай дезала я доккха зулам ду гаьнна договорах дlа а ухаш балхаш деча нах. Хьожаргlа вай уж дlаахар бахьан малагlа да а цунах фу зулам доал а.

Нах договорах гаьна балхаш де ухаш керттерча бахьанех цаl да во-дика деначу ца доагlа гlулакхаш вай леладар. Урдув доаккхар, жа — довхан кхувлар, йодаьча сагах ахча телар, иштта кхыдараш. Дезал а бита шера-ах шера дlавода цlен да. Цун дезал доал довцаш бусс. Сайрийна зуламе гlулакхаш а леладеш ера лелаш хул уж. Царна гlулакх дол. дика бераш а ларцахьарча новкъа доал, во оамалаш lоамаю. Тlехьагlа хала хул уж меттадоаладе. Цудухьа аз массанегара дех шийн дезала тlера дlа а ухаш аралла къахьегача нахаца кхетама болх бе, царца даим къовсам лоаттабе.

ДЕШИЙТА ТХОГА

МАЛЬСАГОВА Iайшат,

Итталагlча классе деша нгlа со. Сона цхьан классе деша агlа иттех йоl. Дешарах дика ка йоал тха. Тlехьаюсиш цхьаккха яц. Хlанз итт класс яьккха даьлча хlаране шо-шоай цlанаш я: цхьабарий хьехархой хила безам ба, вокхарла лора профессе еза, кхоалагlа бараша къахьегами никъ дlаболабергба. Цхьабакъда, тхо санна вахара беза никъ хьалхаца йиш хургъяр кхыбарий, тхоца деша а баьгlа даьша-наноша дешарах баьхарий. Царех цхьараш 7-8 класс яьккхачул тlехьагlа маьре бахийтаб даьша. Ас вай юртарча мехкарий цlерагlа даьшкарен наношкарен дех: — Дешийта тхога, мехкарашка, тхоий заман дизза нах хила безам ба тха!

УРДУВ— ВОЧА IАЬДАЛЕХ ЦАI

АРСАМИРЗОЕВ Асльад, пенсионер.

Дынах юхедисачи эгтаро зуламерча lаьдалех цаl да — маьре йодача сагах урдув доаккхалга. Цхьабараша эргда: урдув доаккхаш lаьдал дац нохчий, аьнна. Бакъдац из. Шоана а шаьра хов из бакъдоацалга. Цуна зулам ца деш висац урдув а денне сагйоалаль саг. Атта дац хlанзарча заманахь ши бlаь-кхо бlаь тума ахча тахха. Вай юртарча наха дика бова мехкарех урдув даьхараш. Цхьабакъда цох вахар дилла цхьаккха вац, хlаьта из дlаденнараштa цунах хиниа зе итт шера меттаоттадулургдоацаш хул.

Вай тахан хlаране кlоаргга уйла е оа цу деша. Хlаьта юрте денна доа кхоачашде и деза.

ЭХЬ ДОЛА ХIАМА

УЛЬБИЕВ Ахьмад, совхоза болхло.

Советски обществa вахарца, моралица вlалла тарлургдоаца йирча lаьдал да дукха истий кхувлар. Дезал кхийнача сага саг тlайолаль моттигаш нийсъенна вай юрта а. Доккха эхь да из кхийнача дезала а кlоларча сесага а. Цхьаьр ца ле ца могаш дезал а мар е ента дlанха моттигаш я. Цхьабакъда цу гlулакха боагlа мах бац вай боккхийча наха а кlала дезал боллаше а тlайодача кхалсага а. Эхь — эздел дайнача сага мара дац уж вай заманца тоаш йоаца гlулакхаш. Доккха зулам даь нуламхо санна, советски органашка дlа а венна таlазар дейта деза кlал дезал боллаше а саг тlайоалаьча малача сагаи цунга яхача кхалсагаи. Вай бергболча соцама юкъеяхьа еза из пункт.

ЗАМАНЦА ГIА БОАХАШ

АСХАБОВ Мухьад, юкъерча школа директор.

Докха зенаш ду советски lаьдало берашка шоай хананахье дешийтара, уж массадар юкъера образовани йолаш хилийтара. Капиталистически мехка къахьегамхошта гlанах а набарах а вlарга ца дайна хlама да из. Вай пачхьалкхено селла чlоагlа лоархlам беча гlулакхага хьажа декхарийла ба даьй-нанной, шоай берех дог лазаш уж бале.

Тхо халча отт даьй-нанной собрани е эттача. Вlаш бахьанаш а доахаш собранешка из ухаш массехк шу доаккх юртарча дуккхача даьш-наноша. Еррига юрт оарцагlъаьла еза школе аха хе йола бераш дерригаш а деша ахийтара.

ЗУЛАМХОЙ КЪАЙЛА МА КХАХЬА

АКТЕМИРОВ Халат, Валерих ахача юрта Совета секретарь.

Пренеш чакхъяьлча тlехьдисача зуламерча гlулакхашца къовсам лоаттабарах бола соцам тlаийцар сходе. Из соцам юртарча наха кхоачашбергa тlахьожам лоаттабергбола комисси а хержар.

Юртарча сага ца хоаш хlама ле йиш яц зуламхочун. Цхьабакъда цо духхьал шийна зулам деш ца хилча из lаьдалах къайлаваоахаш бамил а вай. Дlало ла йиш яц из. Зуламхо къайла вахьа саг зуламхо лархlа веза.

Схода балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретарь Х. Х. Бо...

КЗЫЛ - ОРДИНСКИ ОБЛАСТЬ. Толчев Александр верте Аттана самолета экипажо Аральски форда рыбаний гIулакх ду хIинз пхи шу дамина.

Форден ассалени халаче хьалашка болх бу звеноторашна, цхьабакъда, хIанзалца хьо цхьаккха моттиг майкъаннацца сагота гIоетта безаш хилча гоабенна, мел гена яр ьына моттиг йиссац хьалхалаттача экипажо мухь дIа ца кхоачабеш.

СУРТА ТIА: экипажа командир Толчев Александри (аьрдехьа) шолгIа пилот Мирошниченко Александри.

Д. КАРАЧУНА сурт. ТАСС фотохроника.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЭКСПЕРТАШТА ХЕТАР

НЬЮ-ЙОРК, 28 май. (ТАСС). «Аполлон-13» яхача американски космически кема тIа хилла кхоачамбоацараш техкача эксперташа аральккхай космонавташ Бетта тIа Iо ца хоаший тача полето кулгалхой овттабаь бахьанаш дувца доклад.

Экспертий группа кулгалхочо Эдгар Кортрайта Хьюстоне (штат Техас) аьлар эксперташта, хетамох «Аполлон-13» Кеннеди яхача мыса тIарча стартовой майдано долча хана кислородин цхьан бака чу цIи тепловой переключатель болх да беш яр. Из бахьан долаш проводка сов йIовх а ента, цу тIара изолици язгар. «Аполлон-13» Бетта тIа додаш кислородин бака чу эккхам хилар. Цу эккхамо йохайир кеман двигательни отсек, боккъалдар аьлча толхайир «Аполлон-13», космонавташ Бетта тIа боссабечара бахьар полета кулгалхой.

Кема кхоачамбоацараш долаш хилара бахьанаш дIахо тохкаргда аьлар Кортрайта. ХIаьта цу хана, ЮПИ яхача агентства бечо хоамах, «Аполлон-13» яхача кема тIа технически кхоачамбоацараш хилар бахьан долаш 1 октябре урагIдахийта лерхIаш хинна кож «Аполлон-14» яха американски кема декабрь бетта урагIдохийтургдолаш тIехьадаьккхад.

ДУКХАГIЧАР УЙЛА ТЕРКАЛ А ЦА ЕШ...

Вашингтон, 27 май. (ТАСС). Селхан чаккхьлар кхыча палатахьалкхенашка герз дохкарах йолча законопроектах аьча, 30 июнал тIехьагIа — Камбоджа территоре тIара ший оккупационни эскар арадоаккхаргда аьнна Никсона йиллача хапал тIехьагIа цу мехка еча американски тIема операцешта еш йола финансировани елга ца магийтара тIахьехаш Черччен Куперси аьча поправках хинна итт дийнахьа чIоагIа яь дебаташ.

Из поправка чIоагIа езалларлар КIайча цIенна. Правительствени политика официальни болча в официальни боацача а адвокаташа шоай хур лу Черчен Куперен предложени тIаэцилга дохаде гIерташ.

Массехк дн хьалха из до лаьрхIа капитола хилар оборона министр Лэйрд вю, президент къаман кхерамзлен дешай хьакъехьара керттера советник Киссинджер, госдепартамента воккха сотрудник.

КIайча цIен официальни вакалаша цхьа аьнни ца Iеш дукхаша а аьнна поправка тIаэца йиш йолаш яц, хIана аьлча цо «президента кулгаш дехк», цо дергда аьнначох боли тешам в боабу.

11-нена духьал 82 голос а йолаш, сенатораш тIехьа хилар Черчен Куперен поправкана кхы в маькарагIа йола формулировка е гIийргача республиканца Роберг Доула аьнначох. Доула йоах американски эскар 30 июне Камбоджера арадаккхарах «президента дIакхайкхадаьчунга хьежжа» цу мехка еча американски тIема операцешта финансировани елга соцаде деза. Цу формулировкана духьал хилар «тIема лешай хьакъехьа президента бокъонашта моллагIа а доазув оттадара дуьдал боли кIеззига нах, яхаш белгалдоакх Ассошиэйтед Пресс яхача агентства корреспондента Карл Любсдорфа.

Иштта кIаьдъаь формулировка мегаш хилалзар КIайча цIенна, хIана аьлча цуи да конгресса оагIорахьара цхьаккха тIахьожам а боанаш пачхахьалкхен керттера дешаш дуккьала ше къоастаде гIерташ ва. «КIайча цIено йоах юхахьежа оттаяь поправка в хьалхарьяр санна тIаэца йиш йоацаш я, хIаьта голосовани лоархIам болаш яц, яхаш язду Любсдорфа.

АГРЕССОРА ХИННА ЗЕ

КАИР, 28 май. (ТАСС). ОАР-а фена духьларча оборона низаши чуйтар «Скайхок» яха самолет — иштта да селхан Суэцки канала къулбехьен секторе латтача египетски эскара позицешта бомбаш етта гIийртача израильски самолеташта хиннар.

Ала баьнна йоагаш хинна американски производства самолет канала малкбоален берда йисте Iоежар, аьлар ОАР эскара командоване аьнало МЕН яхача агентства хьахойтачох.

Египетски оагIонна зе хиннадац.

ПАРТИЗАНИИ ОПЕРАЦЕШ

ДАМАСК, 27 май. (ТАСС). «Ас-Саика» яхача палестински организаце Израила дIалаьцача Iарбий территоре тIа йолча тIема объекташта толам болаш налеташ йир.

ВIашагIкхийттача палестински командованега гIолла «Ас-Саура» яхача газета бечча хоамах, «Ас-Саика» цхьан отрядо кIийле йир Голански лакхаленай района ухкача Эль-Мансурен Рихади яхача нах бахача пункташта юкъерча новкъа. КIийлен тIа кийсъелар кхаь бронетранспортера тIа йола израильски патруль. Цига хиннача тIем тIа моастагIчун ялх салте вийр, массехк сага човаш йир.

ФРГ АКЦЕЙ МАХ ЛОХБАЛАР

БОНН, 27 май. (ТАСС). Нью-Йоркски бирже акцей курс лохьхларах чIоагIа лохьелар Малхбузен Германе биржашкиа акцей курс. Духхьал селханарча цхьан кура дийнахьа юккъера лаьрхIача ФРГ биржашка 3 процент дарег! а хилар из. 1970 шера биъ бетта Малхбузен Германе акцеш шоай маькa пхелагIа дакъа лохъелар. Зюддойче цайтунга» 26 маях ФРГ «биржашка хинна Iаьржа шинара дн» да йоах, «Акцеш кIеззига мара хоатташ яц», йоах ший аргIана «Кельнер штадтанцайгера».

ФРГ биржашка иштта хьал оттара бахьанаш дувцаш, моттигерча наблюдателаша йоах нью-йоркски бирже мах дIахо а лохлуш латташ хилар да из. США экономика лохлуш лакхлуча инфляцен тенденцен Малхбузен Германе биржашка акцех бола тешам боабир, цар курс лох а йир.

ПРОФСОЮЗАША ХАРЦАХЬА ЛОАРХI

НЬЮ-ЙОРК, 27 май. (ТАСС). Никсона политика АФТ—КПП кулгалхоша дувцилга йоацаш хьаллоацаш хилара духьал а болаш, Индокитае лелаеча американски агрессена тIа-тIа дукхагIа духьал буал американски профсоюзий мугIарера членаши дукха боли коттигера профсоюзни лидераши.

АФТ-КПП-ана юкъе йолхача города профсоюзни организацей виналаш вIашагIтохаш йолча Сан — Франциска профсоюзий совето цхьа барт а болаш тIанйцай Къулбехьен - Малхбоален Азера американски тIема интервенци харцахьа лоархIаш йола резолюци. США-с Камбодже еш йолча тIема операцешта финансировани елга соцаде аьнна американски сенаторий группа яь предложени хьаллаьцай совето.

Вьетнама американски Штаташ тIемца юкъе лелхар доагIаш даь хIаьа да алара США правительствос пайда ьиаш йолча «тонкински резолюци» яханчунга юхахьажа деза аьлар совета членаша цхьа барт а болаш, «ВIашагIкхийттача Штатий конституци телхадар» лоархI оаха аьлар цар иштта юкъе лелхарах.

Иштта йоал резолюцеш тIанйцар Аламеда, Санта-Кларе, дукхача кхыча городашка профсоюзий советаша а.

СЕЗОН ДIАКЪОВЛАР

24 мае Х. Нурадилова цIерагIча Пачхахьалкхен драматически театро ший эггара чаккхьаккхар эггара лоархIамегIен йола сезон Хамидов Абдулай пьесах оттаяьча «Лергбоацараш» яхача спектаклаца. IалаьмaтІe боккха болх бир юбилейни шера театра коллективо. Биъ бетта 4 спектакль оттайир театра адамий исторегуха эггара лоархIаме долча дезача денонта — В. И. Ленин ваь 100 шу дизари фашистски Германи эшаяь 25 шу дизари бахха ма боагIара накъабахар духьа дерригача советски халкъо а саннна, коллектива хIара саго ший низ, шийна ховр кхо ца деш тIагIерта хьахьегарал хьахина хIама дар из.

В. И. Ленина юбилейна театро хетайир ший дикагIа йола цхьа постановка. Царех цаI яр НохчГIалгIайче коллективазаи ярахетаь М. Ошаева «ШоллагIа талтIи» яха пьеса (режиссер Л. Гацнев, художник А. Евдокимов, композитор У. Бексултанов).

Спектакле вайна хьалхашка отт Советий Iаьдал баьъан терз бе а делла къовсам лоаттабеча, революцена карагIдаьннараш дешаца а тIудеккаца а чIоагIдеш хиначa дуккхача наьха образаш.

ШоллагIьар С. Б. Арсанова «ДоттагIал доазаш» яхача романа мотивах тIара М. Гешаевни М. Солцаевни оттаяь «Къовсам» яха пьеса (режиссер З. Бритаева, художник А. Келл, композитор И. Габараев). Къоначa автори драматически произведени жанрага диллача турпала драма я. Денал долча, йоккхийча белгалокашца дуьи до дунен тIа котйоалаш йоахана революционни идеех, тоIадаь доахка халкъаш вIашагIа а леттталуш кортмукъаш шоай лоIамех халар духьа сийлахь-боккхача къовсама мийслуш хьарах, нохчий халкъ революцена юкъе дахарах. Авторша хьахьокх вай бIаьшере йолалуш нохчий обществе нах социальни бекъабалар, общества классови вIашдухьаленаш иуьалар, къеча, къахьетача наха зIе а йоагIаш пролетарски болама идеяш хьаэцар.

МоллагIа вахар сина, цоалхачен дукхача чаловецаиа дувзаденнеи да драма тIа бувзача турпалий вахар — хьел. Вайна хьалхашка отт тайп-тайпара, колоритни, вIашдухьаленаш йола цхьан хIамана тIеккхача гIерта тайп-тайпарча къамех болча наьха фигураш. Масала пьеса тIа вувцача грамота кIезигайолча лоаморочо, ниесхо ца хиларца къовсавеннa, пурца лоаттабеча къовсама накъ сийбена чIоагIа лех, пунца из хьахьокх большевика Давыдова. Тlаэттача каторгах мукъавовлархa из эрсий эпсара Кисилева. Кисилев эггара трагически а вIашдухьален а йола фигура я пьеса тIа. Пьеса цу оагIоно интернациональни характер хьахулийт цун.

Фашистски Германи эшаяь хоттаьна 25 шу дузаш театро оттайир А. Хамидова «Лергбоацараш» яха пьеса. Сценически композице автор а спектакла режиссер а ва вайна вовзаш вола Хакишев Руслан (дукхаенешта яйнай по Г. Лорка «Кровавая свадьба» яхача пьесах оттаяь спектакль). «Лергбоацараш» яхача постановка художник А. Своянг ва, композитор — С. Дикаев А. Хамидова драма кердача интерпретацие кертгара моттиг лоац коллективни карагIдаьнача кердача гIулакхо. ухказа бац дикен шоллагIен бола турпалаш яхиага. Духхьал аьхь Х. Нурадилов кIеззига белгалеоал ций тара а болча дукхаеа турпалех доакха хIамаш шийх доахкаш хиларна. Театра коллектива лекхар дар духхьала цхьа легендарни турпал хьахьекха ца Iеш, дерригa турпала халкъ хьахьокхар. Цудухьа фронтовикашо пхьана хьахьекхаб моастагIа эшавара шоай низн хан на кхоеш тыле хьахьегаш боалка советски нах.

Берий аьхкара каникулаш хиннача хана театра коллективо хьакъехкар бераштa оттабаь Л. Устинова «Майра музыкантащ» яха фаьлт.

ХIанз аьхкарча хана дIадолалу тха сезоно эггара халагIа дола дакъа. Республика районашка аьхкенара гастролеш ерзьа оаха. Нах баха цхьаккха а моттиг юсаргъяц художественни гIулакх ца деш. Юрта бахача наха дIахьокха йоккха а тайп-тайпара репертуар а я тха. Цуна юкъе гIоргьа хьаьна спектаклеш: «Бешто», «ПаьтIамат», «Мар-нана», «ГIулакх», керданраш: «ШоллагIа талгIея «Лергбоацараш», «Майра музыкантащ», иннь болалуш йистергйола «Са уст-нана», иве Г. Хугаевен А. Опановен язьаь музыкальни комеди. Боккха болх ба театра коллектива аькхи бе безар. Бакъда тхо теш тхо а зрителаш а гIадбугаш адма хургхилар.

А. ГАПАЕВ, театра литературни дакъа заведующи.

КИРГИЗСКИ ССР. Нарын яхача хи тIа Ат-Башински ГЭС хьаьъерашa дерригa низаш тIадоейт лакхача лоамашта юкъе уллача Тянь-Шане болча наха станцега ухк шера ток яйнйтара. Укх деношка зийцца лел плотина чу тIо чутохарен бетон хьаьйоттарен балкаш, хьалхьаш латт турбинни отделене здани, турбиней песнашта хий тIедетталургдолаш дала апараш тоадеш да.

СУРТА ТIА: арматурни каркас хьалъоттаеш латт ГЭС-а здание. Хьалхашкахьа — дикагIа вола электросварщик Лугинин.

Н. Жиганова сурт. ТАСС фотохроника.

«ТЕРЕК» — «МЕТЕОР»

Ший довзон тIа йоацаш «Терекa» хьалхара ловзар Жуковск яхача городе хилар 26-ча мая. Моттигерча «Метеор» яхача команданa вIашагIкхийтар грозненски футболисташ. Счет хьа ца еллаш чаккхьлар хьалхара тайм.

ШоллагIча тайме матче 60-гIча минуте фусам-даьша бурган чутехар «Терека» наIарашка. Цул тIехьагIа цхьайтта минут яьлча вай Якушкина счет нийсбир. Цул тIеххьа тIехьа цхьаьнха бурган чутехар «Метеора» футболистий наIарашка грозненца Желябовске.

Цхьабакъда, котало шийгах а йолаш матч чаккхьнкха вIаштIехьделазар «Терека» футболистий. Ловзар йистедале ялх минут мара йиселцар фусам-даьша вай команда наIарашка цхьаьнха а гол чутохача хана. Шаккха а бурган «Терека» вратара Полякова бехкагIа чутехар вай команда наIарашка.

ВОЛЕЙБОЛ

РСФСР-а юртбоахама техникумий волейбольни чемпионат хилар дукха ха йоацаш Астрахань яхача городе. Нохч-ГIалгIай команда а яр яхьашка дакъа лоацаш — Назрановски юрт боахама техникума волейболисташ. Дика лайзар цига вай спортсменаш Уж котбаьлар Ленинграда (счет 3:0), Смоленска (счет 3:0), Ставрополя (счет 3:2) яраш санна йолча низ болча командел. Иштта счет 2:2 йолаш чаккхьлар матч.

* * *

ГИМНАСТИКА

Командни хьалхале яккхара гимнастика СССР-а чемпионат и Минске дIахьош. Цига дакъа лоацаш я грозненски спортсменка Турищева Людмила. Цо къовсамаш лоаттадергда цIи хеза йолча спортсменкашца Воронина Зинайдайца, Бурда Любайца, Карасева Ольгайца, кхычарца.

О. НИКОЛАЕВ.

ИЮНЕРА ХАОТТАМ

СССР гидрометеорологически центро бечa хоамагIа, июнь бетта Кавказа малхбоалехьарча дакъа тIа фегара температура бетта юкъера лаьрхIача 21—23 градус йIовхал йолаш хургья (боарама гергга). Лоадамбоацаш целъяла тарлу бетта юххье буйсашка 12—17, деношка 20—25 градус йIовхал. Эггара дIайхагIа дола денош хила дезаш да II-чей V-чей пхе дийнахь — буйсашка 15—20, деношка 25—30, цхьацайолча моттигашка юкъ - юкъе 33, вокх юхейнсача хана буйсашка 14—18, деношка 23—27 градус йIовхал йолаш. Юкъ - юкъе, ды а къувкъаш, догIаш делха тарлу II-чей III-чей итт дийнахь. Бетта хургйола йоачаш 50—90 мм я (боарама гергга). Мух хьекхаргба малхбоалехьара, къулба - малхбоалехьара, III-ча итт дийнахь къулба - малхбузе хьара секунде 3—5 метр, юкъ - юкъе йоачаш тIахьувзача хана секунде 10—12 метр чIоагIа.

* *

Тахан республике гIоллен Грозне хувцалуш моркаш а йолаш, юкъ-юкъе лаьгIо догIа а делхаш, гIийло мух а хьекхаш ха хила я фегара температура республике гIолла 15—20, Грозне — 18—20 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени цкъ буса хувцалуш моркаш а йолаш, 1-ча июне цхьацайолча моттигашка юкъ-юкъе ды къувкъаш догIа а делхаш, хьаьа лостам боацаш гIийло, гIаьххьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буйсашка 7—12 деношка 20—25 градус йIовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

КНИЖКА ДЕШАРИЙ КОНФЕРЕНЦИ

Самарданьаь А. П. Чехова цIерагIча республикански библиотеке хилар Чахкиев СаIида яздаьча «ШоллагIча дийнахь Iурра» яхача книжках лаьца дешара конференци. Писатела вахарахи цун книжках лоаца дийцар Нохч-ГIалгIай педагогически института преподавателa Дахкильгов ИбрахIима.

Цул тIехьагIа книжках лаьца кIоаргга дийцар конференце выступленеш яьчар: Грозненски мехкдаьтта института студента Исмаилова, къоначa поэта Картоев Мурада, хьехархой говзал лакхъяра института болхлочо Зязикова Людас, педагогически института студента Межидова, писателаша Плиев Махьмад-СаIиден Ведзижев Ахьмадин, пединститута преподавателаша Чахкиев Баширеи Мальсагов Ахьмаден, Чехова цIерагIча библиотека болхлочо Мусаева Заремас, кхычар.

Конференци чаккхйоаллаш къамьл дир книжка автора Чахкиев СаIида.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

30 май

В. И. Ленина цIерагIара майда. 18.00 — Музыкальни концерт. 19.00 — Н. К. Крупская цIерагIча культура ЦIен художественни самодеятельноста концерт. 20.00 — Короткометражни кинофильмаш.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 18.00 — Дворецa парке Заводской района коммунистически къахьегама бригадай члений а ударникий а сайре. 16.30 — «В. И. Ленин — социалистически демократех» яха лекци. Тематически кинофильмаш а хьохкаргда. 20.00 —Зелени театре «Нефтепереработчик» яхача илли халкарен ансамбла концерт. 20.30 —Дворецa парке кинофильмаш.

С. М. Кирова цIерагIара культуран салоIен парк. 19.30 — Зелени театре «Красный молот» завода клуба художественни самодеятельноста концерт. 18.30 — Кинолекторий. «Советский хоржамий система демократизм» яха лекци. 18.30 — Грозненски гарнизона духовой оркестра концерт.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.30 — «Iилмен дин» яхача журнала оагIошта гIолла тематически обзор. Диких дола кинофильмаш хьокхаргда.

Химикий культура ЦIа. 11.00 — «ТIехье тIахургдар вайх тийша де» яха берий утренник. Кинофильмаш хьокхаргда. 17.00 —Химикий заяках дола концерт. 18.00—«Химе шерра горизонташ» яха беседа.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 19.00 — № 2 йолча депутатски совета каржархошта хьалхашкара отчет.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 10.00 — ДоттагIлен цIей. 17.00. — № 3 йолча берий музыкальни школа концерт.

31 май.

В. И. Ленина цIерагIара майда. 18.00 — Музыкальни концерт. Цул тIехьагIа 20 сахьат даллалца трамвая Управлене клуба художественни самодеятельноста концерт. 20.00 — Документальни кинофильмаш.

В. И. Ленина цIерагIара культура Дворец. 11.00 — Химикий Денна хетадаь берий утренник. 12.00 —Культура ЦIен художественни самодеятельноста концерт. Тематически кинофильмаш хьокхаргда. 18.00 — Iилма - атеистически темах долча литература обзор. Ахканара лекторий. Тематически кинофильмаш хьокхаргда. 19.00 — Зелени театре «Современник» яхача оркестра эстрадни концерт. 20.00 — Зелени театре «Заговор невест» яха халкъа драматически театра спектакль.

С. М. Кирова цIерагIара культуран салоIен парк. 12.00—Зелени театре республикански пионерий Дворецa художественни самодеятельноста концерт. 19.30 — НГНПЗ клуба художественни самодеятельноста концерт. 18.30 — Филармоне симфонически оркестра музыкальни эстрада. 19.30 — Халхарий площадке хIанзарча бальни халхара сайре. 18.30 — Кинолекторий. «ГIишлош хьалъеча химически промышленноста лоархIам» яха лекци. 20.00 — Документальни кинофильм хьокхаргда.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11.00 — «ТIеххьара гургал» яха утренник. 17.00 — «Iадика хийла школа» яха лакхерча классашка деша багIарий тематически сайре. 18.00 — Заводской общежите кагирхой салоIа сайре. Культура цIен художественни самодеятельноста концерт.

Химикий культура ЦIа. 11.00 — № 10 йолча берий музыкальни школа дешархой отчетни концерт. 17.00 — Химикий Денна хетадаь Черноречье бахача наьха цIей.

Н. К. Крупская цIерагIара культура Дворец. 17.00 — «Даим маля хилба» яха утренник. 19.00— Дунен халкъашта юкъерча хьалак лекци.

Пролетбата цIерагIара культура ЦIа. 11.00 — «Химе сага вахаре» яха утренник. 19.00 — «Химе — быте» яха беседа. 20.00 — Кагирхой салоIа сайре.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ИРАЗ ДАЙНА БЕРАШ

ЮАР-а прогрессивни низаша арадоахача журналех, цхьанне тIа дукха ха йоацаш кепатеха карикатура яр. Цу тIа вар африкански локапе (гетто) къьнача, чухьоца далле доаллаш латача цIен тхов тIа а маьнна, гаьннара бIаргагучa, города «кIайча квартала» товенача виллашка хьежаш вагIа африканций, ши кIаьнк. Царех цхьанне шоллагIчунга йоах:

— Цигахьара мух вайгахьа хьахьекхача хана хьежах хоьогда цига эза хIама мел чам болаш кийчду. Цхьабакъда, вагтахьа мара хьаккхац дигахьата мух.

Лаьттан тIара дукха корайоагIе тамаш а Къулбехьен - Африкански Республике санна вахар берашна кхъиза долаш йола моттигаш. Из цецвоаккхаш дола хIама санна хетаду. дунен тIа эггара хIаьхегIа долча мехкех лоархIаш ма йий Къулбехьен Африка: капиталистически дунен тIа доаккхача депонгача дошох 70 процент гаргга дав цига доакх. Урашь алмазаш хахарга диллача а керттера моттиг цунга я. цун довлахьа а обрабатывающи промышленности чIоагIа дегIаухаш латта юрта боахамн. Цхьабакъда, къулбехьен-африкански небоскребашта юкъе озаенна лелаш ухазе къел я. Эзараш африкански бераш дов моцаллен кее биззал даа хIама ца хиларо хьоаллаьча лазарех. БIаьхийча наьха особнякашта дукха да гIа цIеньюккъе лаьтта лалаш, кхачах юхейнса юккаш юш бераш а долаш дола къеча наьха миска юбенгаш.

Кхьиметтел капитала дуненна а сез цецвоаккхаш социальни контрасташ — апартеида системах хьехнина сом. Апортеида цIаьц — къулбехьенафрикански баха нах къамий белгалонегIа бийкъар. Юххера а цунах хьахиннар — цхьан полюсе вIашагIкхийттад Iаьдал, вуаьа хозе, шоллагIчахьа — мискал, къел, лазараш, вижел. Вахара хозие торига а кIай цIока долча нахага я. доацараш — африканцаш, индийцаш, кхычара «баьде цIока» дарий къел.

Адамий вамалехьа йоацача системa йоккхий сагоцаш тIаккхачаю баьде цIока долаш мел болча наха, хаваш моллагIча тайпара цар яле а. цхьабакъда, эггара чIоагIагIа расизмагахьара Iазап оазаш африканций бераш да. Агара доаллашехьа а тIаккхо царна. Укх шера май бетт юкъе Къулбехьен Африка йоккхагIйолча города — Иоганнесбурге уналцIено лоаяра городской отдело кепатеха араьккхача доклада тIа дукхьал хьайоах, 1968 шера дайна африканцашха болча наьха бераш Iодаьнул тIехьагIа цIаздаьоаща нийсдича хIара эзарнена юкъе 101 хилар. Доклада авторашта хетачох, африканий бераш сов дукха доаца бахьан — цар дай къе бахаш хилар. Масала, города Иоганнесбурга тувзина наькъа тIа бахача дезалех шин дакъа хIама бан аьнна берий вахара боацам, доклада тIарчa даннеша яхачох, «къела боарамал» а лохагIа ба, вешта аьлча цу дезала хьатIайоагIа довол. вагличаш фалаш ма даара, «дегIа сая пхьана хьалкхабара» внаткъа кхоачамбалла яц. Кхетадеш да. Iоажал эггара хьалхагIа кхоачараш бераш долга.

Массаза Къулбехьен Африке бахаш хьабоагIача наьха цхьа легенда я токолотшех. боккхийчарна IалаьмaтIе доахе а. цхьабакъда. берашна боарам боадаш чIоагIа боча а долча духах юсаш. Из санна доацаш. Къулбехьен Африка Iаьдалаш цхьаккха тайпа дика уйла йолаш даи африкански берашца, бере ханарча ерригача дега гIозаленах доах уж. Укхаза цхьаннена а хезадаш «Iаьржачар» берашта ялеши берий бешамаши хьоахаеш. Цар дай-ноаной улицашка новраш хьекхаш, косий кизгаш цIендеш, говзчикаллен Iаьожен болх беш болча хана шоай мукъагIа, тесса дита бераш нувхаш а негаш са мел бийнача дел. Нагахь нац берo дийнахь кхоаза хIажа. ХIаьта цун реацион массаза а цаI я — мансовн хулар.

Шоай къахьегама накъ геттара хьалха дIабола бу аIамигача африканца. массаза а хьар мо. ялх — ворхI шу аьлча. Цу тайпара цхьан къакьегамхочун кхелах дийцар английски журналиста Бранда «Къулбехьен Африкана тIера моркаш» яхача очерка тIа. «Кофин сигарен кхухьар сона даим. — яздаьа вол 12 шу даьна хургволча аIамигача негрилга. Джой яо цун цIи (малан дирча, дикахетар яхаилга да из — В. С.). Белггала, даим гIозваьнна хегалова из, наьха уйла шийна тIаозаша ше хIамаи теркам беш вар. Са теркам тIабахав кIаьнка, тIаккха аз цкъа хьаттав цунга, мел алча доахех Iа аьппа.

— КIирашка кхо фунт лу сона хозаина.

— ТIаккха хьона фу хет. аьйза вий хьо?

— Са аьтту баьнн аб. Болх башха хила а бац. пхъа хIамилг кхалла а вIаштIехьвоал. пу тайпаса ахчах доккхагIйола дакъа нанна дIакхуйт аз... Укхаазра 30 километр дIахо вахача поселке ях ма. оз цин вошен ши йишел...

— Фу деш ба уж цига?

— ХIама деш бац. Соаж да ванала. Шахте болх беш вар из. ХIаьа аа кхоаб дезал...».

Гостиницера бой Джой бакъ вар цун. белггала, бала а баьннабар аьттув. Цун хапарча дукхачарна баха дуккха халагIа из кIайчар доалахьарча кхашка къахьегаш ба уж. вокхача къоначунта маоа булургбоаца болх а беш. сабелгалo аьлча дена боад къовла баллаш къахьег цар заводашкен фабрикашкен.

Массехк шу хьалхагIа ЮАР-а цхьан консервни заводе забастовка гIеттар. Iаьдало «законгIа яц» аьнца хьахкайхайир из цига дакъа лоацам хиннарий дош суде дахар. Судо дош дувцача хана гучадаьлар. дукха «зуламхой» кагий бераш хинналга. Суде иштта гучадаьлар хIанзалца вдамаш дахача на хиннача тайпара чIоагIа берашта эксплуатаци еш хилар. Балхо сов чIоагIа гIоарел доздий, смена чаккхйоалаш шоай станокашта хьалхашка дог гIел а луш Iобеттадора уж. Цхьабакъда, берий къахьегамах пайда эцаш болча капиталисташка хIама ца а оалаш. цар Iаздана кIаллаттапаш бехке бода законо!

Расисташ шоаштa дIаякхай берий къахьегама меттел. цар вахара а шийна а доалдара бокъо. Мехкарча газеташ тIара деша корадогIаргда догIацара ахьам бодабеш дола укх тайпара хоамаш: «Тешча теха вийнав кIаьнк — туземец. Маьрочоа — фегмера 40 рэнд гIод техад». Шоазакъа рэнд — дукха совгIа-эшашагIа хоацаш 40 сом мисел хила мегаш яхча да. — апортенда доал долча метте нозал мах бу африкански бера ваьзар! Цхьабакъда, дукхагIйолча хана цу тайпарча бехка а хIалхарбоал звашеш. Укх шера февраль бетте тIахьежжаеш ток етташ 15 а 9 а шу да ыына хургдолча берашта новнига полицейскеша. Нах ца буьлача гIолла машиналькъех тIехдоалае бар цар бехкI «Порядок лоравериа» гIулакхаш могадо начальникаша.

Массеза бувзаль хьа а дийлле дIадоладу бераш йоазува-дешар Iомаде. Цхьабакъда, ЮАР-е африканцашта дола «букварь» да «Алхха кIайбараштаI» аьнна тIагIолла даь йоазош а долаш кинотеатре. тика чу. почте. вокзале дIачуводдача хьалтеха йоазка вывескаш. Практически кIайбараштa лаьрхIа мара яц школа а. Просвещене берката тIадерза кIеззигача берий мара торо хургйоацача тайпара вIаштIехьъяьккхай цига образоване системa. Банту (официально иштa оал ЮАР-е африканцех) племеке просвещене министерства афициальни даннех. 1968 — 69 дешара шера африканцех волча хIара дешархочоа цо доадаьр 14, 48 рэнд мага дац, европейцех волча хIара дешархочоа юкъера лаьрхIача 191 рэнд доадаьча метте. Юхаозенно йолча цу цифраша хьахьокх, ма дарра аьлча, деша торо йоацаш долча африканцашй берий бокъонца йола трагеди. Царех кIеззига бераш мара бац юххьенцарча школе дIачубоалургбараш. хIаьта цул тIехьагIа юкъерча дешара заведенешка бохалургбаш наг-нагахь бераш мара...

Даьхьаза да Къулбехьен - Африкански Республикера Iаьржа цIока дарий бераш. Цхьабакъда, царгара берал а доаккхаш «баге могт боаца, дукъ ду хьайбаш» хилийта уж хийча а деш, расистски доалдараша хIанз ЮАР-еса строй гоама хургйола фу тоса цар лег чу. Цу берий даьша хIанале а яйнай апартеидана духьалача къовсама байракх: шекo хила езаш шоай даьша дIадолладаь гIулакх кхуеш йоагIача африканций тIехьен дIахо хьоргдолах а котталонца чакхдолaкхаргдолах а...

В. СИДЕНКО. (АПН).

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
30 май

6.30 — Юртара вIаьнарош (нохчий меттала). 6.45 — Аьтараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.25—«Сердало» газета обзор. 7.35—Москва. 8.15—Передачий программа. 8.22 — Ашараш. 8.30 — Республика городашкен юрташкен гIолла яха спецвыпуск (эрсий меттала). 8.40 — «Республика городашкен юрташкен гIолла» яха спецвыпуск — нохчий меттала). 8.50 — «Республика городашкен юрташкен гIолла» яха спецвыпуск (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Химика денна накъадоалаш (эрсий меттала) 16.20 — Химикашта дола концерт. 17.00 — «Сакъердамерча талгIе тIа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 17.30 — «Къонах» (эрсий меттала) 18.00 — Музыка Нохч-ГIалгIай поэзи» яхача циклера передача (нохчий меттала). 18.30 — Школьный глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.55 — ВЛКСМ 16-ча съезде. Съездий Кремлевски Дворецера трансляци. 15.20—Кинонаькъахой клуб. 16.20 — Старт. Телевизиони спортивни журнал. 17.00 — «Ах бIаь шера даь гIулакхаш. 1948-гIа шу». 17.45 — Сакъердаме гIулакхаш дIадоладераш. Сунженски района культура цIенах. 18.30 — КВН-70 (ЦТ). 20.30 — Дуненюкъера хьал. 20.50 — «Са дог лоамашка» яха художественни фильм. 22.20— Советски киномастераш. Е. Евтигнеев. сенс, вата

РАДИО
31 май

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Хоамаш. 7.40 — Москва. 8.15— Шоана дукхаезача ашарий концерт. 8.30 — Москва. 15.15 — «Тирна талгIеш» яха литературни передача (нохчий меттала). 15.35 — Тахан химика ди (гIалгIай меттала). 15.50 — Ашараш. 16.00 — Москва. 16.30 — «Литературни Нохч - ГIалгIайче» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — «Къонах» (гIалгIай меттала). 18.30 — «Новкъостий, шун писмаш тIера» яха концерт. 19.00 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ

13.00 — Тахан — химика Ди (ЦТ). 13.30 — Фильм-концерт. 13.55 — «Зеноне кIерагIа» яха художественни фильм. 15.35— Россе пачхахьалкхен преме лауреаташ. К. Кулиев (гIалгIай меттала). 15.55 — Къоначa хержархошта дола концерт. 16.25 — «Знание» яха Iилма — популярни программа. 17.25 — Х. Карданов. «Лоамарошта юкъе». Черкесски областной драматически театра спектакль. 19.30 — ВорхI ди. Дунен юкъера программа (ЦТ). 20.00 — Футболах ловзара дунен чемпионат. СССР — Мексика. СалоIача хана — кердадараш. (ЦТ).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редакторе вош — 3-39-11; бехкеккхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен, культуран, промышленностен отделий — 3-42-30; Юрта боахамний аьсьгойн отделий— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05107. Заказ № 3447.